

KESKKONNAKAITSEKULUTUSED

2002

Environment Protection Expenditures

Aastakogumik

Yearbook

SISUKORD

1. Sissejuhatus	3
2. Ettevõtlussektori keskkonnakaitsekulutused	6
2.1. Keskkonnakaitsele mittespetsialiseerunud ettevõtted	6
2.1.1. Keskkonnakaitseinvesteeringud	6
2.1.2. Keskkonnakaitse jooksevkulud	8
2.1.3. Keskkonnakaitse kogukulutused	9
2.1.4. Keskkonnakaitsetulud	9
2.2. Keskkonnakaitsele spetsialiseerunud ettevõtted	10
2.2.1. Keskkonnakaitseinvesteeringud	10
2.2.2. Keskkonnakaitse jooksevkulud	11
2.2.3. Keskkonnakaitsetulud	11
2.3. Kogu ettevõtlussektori keskkonnakaitsekulutused	12
3. Avaliku sektori keskkonnakaitsekulutused	16
3.1. Valla- ja linnavalitsused	16
3.1.1. Keskkonnakaitseinvesteeringud	17
3.1.2. Keskkonnakaitse jooksevkulud	18
3.1.3. Keskkonnakaitsetulud	19
3.2. Keskkvalitsus	20
3.2.1. Keskkonnakaitseinvesteeringud	20
3.2.2. Keskkonnakaitsetulud	20
3.3. Keskkonnainvesteeringute Keskus	22
4. Metoodika	24
Lisa 1	47
Lisa 2	55

CONTENTS

1. Introduction.....	25
2. Environmental protection expenditure of business sector.....	28
2.1. Enterprises not specialised in environmental protection.....	28
2.1.1. Investments in environmental protection.....	28
2.1.2. Current expenditure on environmental protection.....	30
2.1.3. Total expenditure on environmental protection.....	31
2.1.4. Revenue from environmental protection activities.....	31
2.2. Enterprises specialised in environmental protection.....	32
2.2.1. Investments in environmental protection.....	32
2.2.2. Current expenditure on environmental protection.....	33
2.2.3. Revenue from environmental protection activities.....	33
2.3. Total environmental protection expenditure of business sector.....	34
3. Environmental protection expenditure of public sector.....	38
3.1. Local governments.....	38
3.1.1. Investments in environmental protection.....	39
3.1.2. Current expenditure on environmental protection.....	40
3.1.3. Revenue from environmental protection activities.....	41
3.2. Central government.....	42
3.2.1. Investments in environmental protection.....	42
3.2.2. Revenue from environmental protection activities.....	44
3.3. Environmental Investments Centre.....	44
4. Methodology.....	46
Annex 1.....	47
Annex 2.....	55

1. SISSEJUHATUS

Inimtegevus mõjutab keskkonda. Seetõttu on üha rohkem vaja seda inimtegevuse negatiivse mõju, saastumise ja suureneva jäätmekoguse eest kaitsta. **Keskkonnakaitse** peamine eesmärk on ära hoida või vähendada keskkonna saastumist või mõnel muul viisil kahjustumist ja kõrvaldada juba tekkinud saaste. Keskkonnakaitse on säästva arengu tagamise oluline osa. Inimtegevuse negatiivse keskkonnamõju vähendamisel on oma osa keskvalitsusel, kohalikel omavalitsustel, tööstus- ja muudel äriettevõtetel, keskkonnakaitseteenuseid (nt jäätmete kogumine ja töötlemine) osutavatel ettevõtetel ja ka kodumajapidamistel.

Keskkonnakaitsekulutused näitavad, milliseid abinõusid on rakendatud keskkonnale tekitatud kahju vähendamiseks või ärahoidmiseks. Eri majandussektorites või tööstusharudes tehtud keskkonnakaitsekulutuste alusel saab analüüsida saastajamaksab-printsipi rakendumist ja hinnata keskkonnapoliitika ja keskkonnaseaduste mõju ettevõtte konkurentsivõimele. Kulutuste andmed näitavad ka nõudlust keskkonnakaitsevahendite ja -teenuste järele.

Keskkonnakaitsekulutused on ainult need kulutused, mille peamine eesmärk on ära hoida või vähendada ettevõtte majandustegevusest tingitud keskkonna saastumist või mõnel muul viisil kahjustumist ja kõrvaldada juba tekkinud saaste.

Otsustamaks kas tegu on keskkonnakaitsekulutusega, lähtutakse keskkonnakaitse suunitluse kriteeriumist — sellest, kas kulutuse eesmärk on kaitsta keskkonda või tehakse seda muu eesmärgiga (majanduslik, töötingimuste parandamine jne). Keskkonnakaitsekulutuste üle otsustamist illustreerib joonis 1.

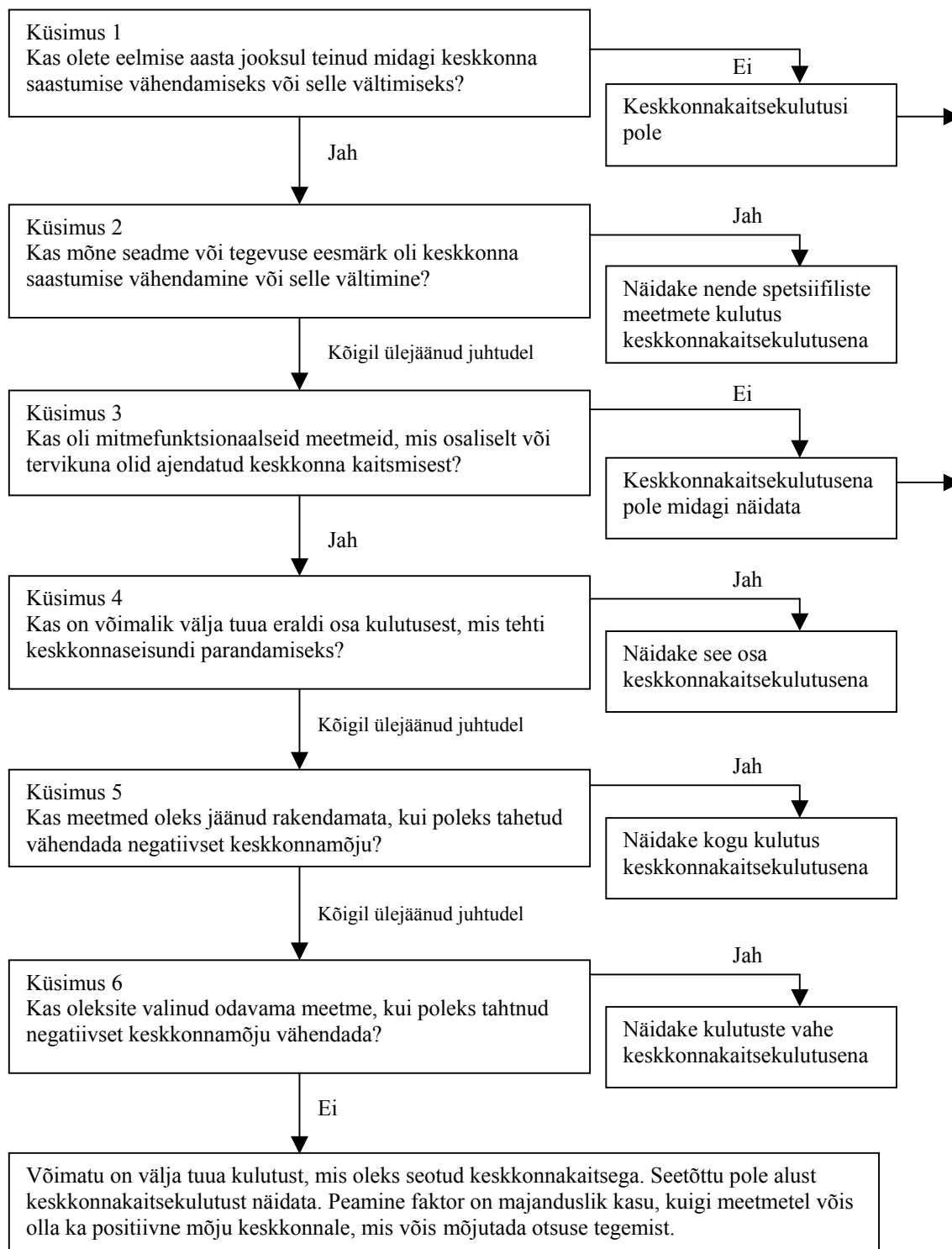
Keskkonnakaitsekulutused on keskkonna kaitseks tehtud investeeringute ja jooksevkulude summa.

Keskkonnakaitseinvesteeringud on kõik investeeringud, mille eesmärk on keskkonna saastumist ära hoida või tekkinud saastet vähendada.

Investeering keskkonnakaitsevahenditesse on kulutus meetoditele, tehnoloogiatele või seadmetele, mis on mõeldud ettevõtte majandustegevusega kaasnevate saasteainete kogumiseks ja eemaldamiseks (nt heitgaasid, heitvesi, jäätmel), saasteainete leviku tõkestamiseks, keskkonna saastatuse mõõtmiseks ning saasteainete ja jäätmete käitlemiseks ja ladestamiseks või keskkonna saastumise ärahoidmiseks või vähendamiseks. Investeeringuid keskkonnakaitsevahenditesse nimetatakse ka investeeringuteks nn toruotsaseadmetesse, sest tegu on vahenditega, mis paiknevad tootmistsükli lõpus või väljaspool seda ja mille lisamine või eemaldamine ei mõjuta tootmistsükli. Toruotsaseadmed on mõeldud juba tekkinud saasteainete ja jäätmete töötlemiseks. Investeeringuid toruotsaseadmetesse illustreerib joonis 2.

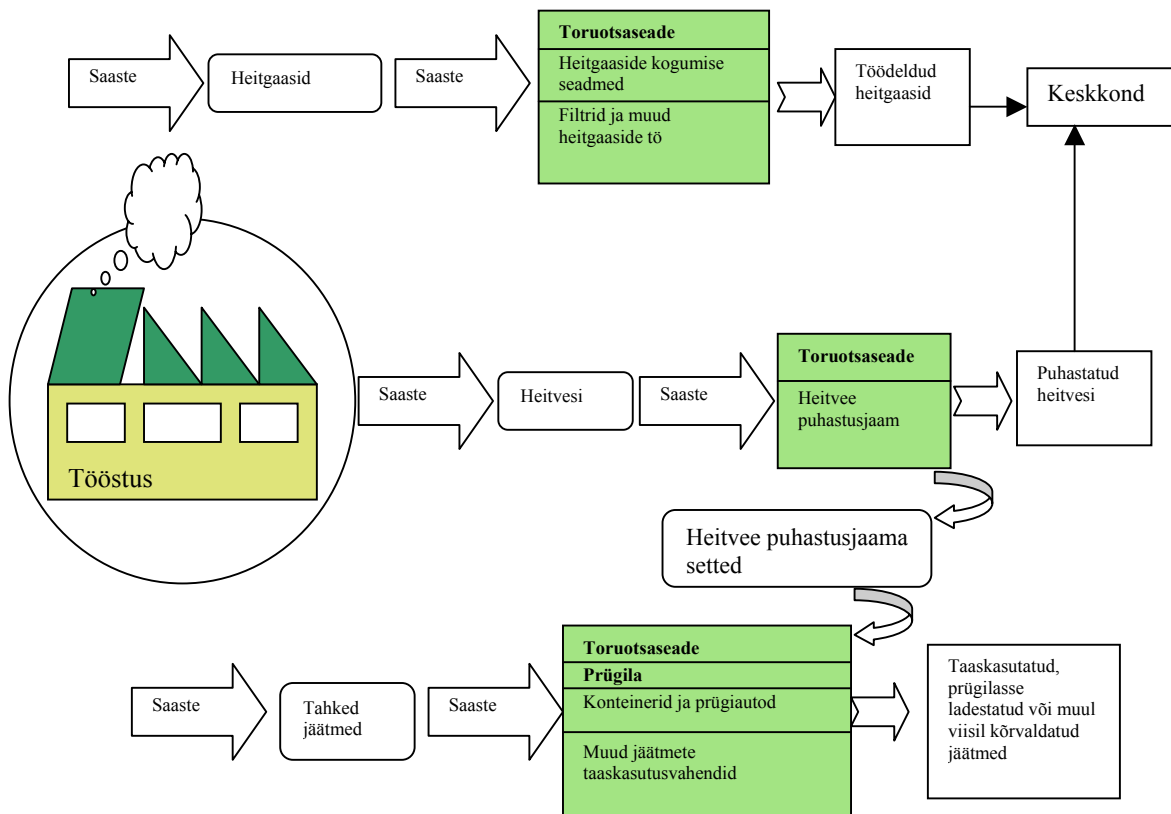
Teine keskkonnakaitseinvesteeringute liik on **investeeringud tootmisprotsessi muutmiseks**. Erinevalt toruotsaseadmetest, mis on mõeldud saaste vähendamiseks pärast selle tekkimist, hõlmavad need investeeringud muutusi tootmistsükli või kasutatud toormes. Keskkonnakaitseinvesteeringud tootmisprotsessi muutmiseks on mõeldud tootmisprotsessis tekkivate saasteainete vähendamiseks või nende tekkimise vältimiseks, seega väheneb tootmise negatiivne mõju keskkonnale. Keskkonnakaitseinvesteeringud tootmisprotsessi muutmiseks võivad olla identifitseeritavad või tootmisprotsessi integreeritud. Investeeringuid tootmisprotsessi muutmiseks illustreerib joonis 3.

Joonis 1. Keskkonnakaitsekulutuste määramine*

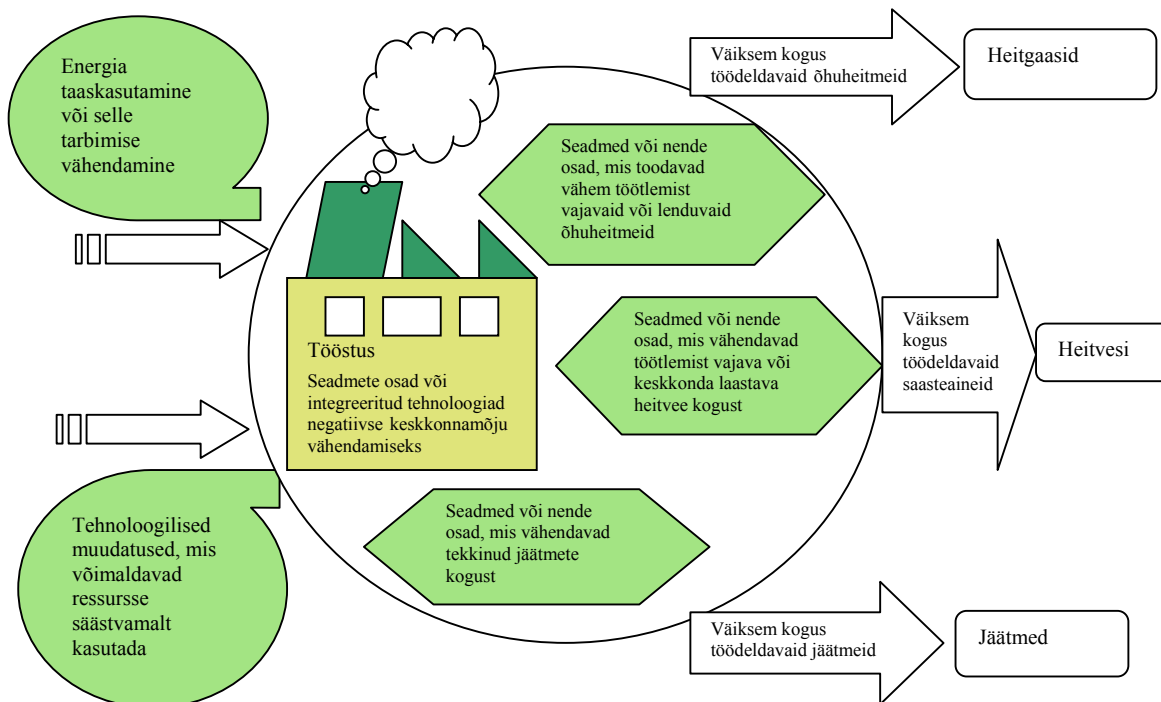

* Environmental Expenditure Statistics. Draft Industry Data Collection Guidebook. Eurostat 2002.

Joonis 2. Investeeringud keskkonnakaitsevahenditesse (toruotsaseadmetesse)*
õtemise seadmed

Joonis 3. Investeeringud tootmisprotsessi muutmiseks*

* Environmental Expenditure Statistics. Draft Industry Data Collection Guidebook. Eurostat 2002.

2. ETTEVÕTLUSSEKTORI KESKKONNAKAITSEKULUTUSED

Keskkonnakaitse aspektist jaotatakse ettevõtted kaheks:

- 1) ettevõtted, mis ei ole spetsialiseerunud keskkonnakaitsele. Need on tootmis- ja muud äriettevõtted, mille majandustegevusega kaasneb heitmete ja jäätmete teke või muu negatiivne keskkonnamõju;
- 2) ettevõtted, mille põhi- või kõrvaltegevusala on keskkonnakaitseteenuste osutamine. Need ettevõtted vähendavad teiste tekitatud negatiivset keskkonnamõju. Põhilise osa teenustest hõlmab jäätmete ja heitvee kogumine ja töötlemine. Siia kuulub ka keskkonnakonsultatsioonide andmine. Spetsialiseeritud ettevõtete hulka ei kuulu keskkonnakaitseks kasutatavate toodete tootjad.

Keskkonnakaitsekulutusi vaadeldakse kulutuse tüübi (investeering või jooksevkulu), tegevusvaldkonna (heitveekäitlus, jäätmekäitlus, välisõhu ja kliima kaitse jne), ettevõtte põhitegevusala ning keskkonnainvesteeringute puhul finantseerimisallika järgi.

2002. aastal olid ettevõtlussektori keskkonnakaitsekulutused 1,5 miljardit krooni, mis hõlmas 1,3% SKP-st.

Ettevõtlussektori keskkonnakaitseinvesteringud olid 2002. aastal 711 miljonit krooni — 0,7% SKP-st.

Täpsemalt on ettevõtlussektori keskkonnakaitse kogukulutustest juttu alajaotises 2.3.

2.1. Keskkonnakaitsele mittespetsialiseerunud ettevõtted

2.1.1. Keskkonnakaitseinvesteeringud

Keskkonnakaitseinvesteeringud on kõik investeeringud, mille eesmärk on keskkonna saastumise ärahoidmine või tekkinud saaste vähendamine. Keskkonnakaitsele mittespetsialiseerunud ettevõtete korral võib eristada kahte tüüpi keskkonnakaitseinvesteeringuid:

- 1) investeering keskkonnakaitsevahenditesse on investeering seadmetesse ja tehnoloogiatesse, mille eesmärk on vältida või vähendada tootmisprotsessis tekkinud saasteainete sattumist keskkonda või tootmisprotsessis tekkinud saasteainete seire ja analüüs. Need on nn toruotsaseadmed — pika kasutusajaga lisaseadmed, mehhanismid ja rajatised, mis ei mõjuta otseselt tootmisprotsessi, vaid mille eesmärk on tekkinud saasteainete kogumine ja keskkonda sattumise vähendamine;
- 2) investeering tootmisprotsessi muutmiseks on kulutused uutele tehnoloogiatele, seadmetele, keskkonnasäästlikumale materjalile jms, mille kasutamine vähendab tootmises tekkivate saasteainete kogust. Olemasoleva tootmisprotsessi asendamisel keskkonnasäästlikumaga on keskkonnakaitseinvesteering uue ja vana tootmisprotsessi maksumuse vahe. Tehnoloogia osalisel muutmisel arvestatakse seda osa investeeringust, mis tehti keskkonnakaitseks. Kui tootmisprotsessi muutmise eesmärk ei ole vähendada keskkonna saastumist, vaid selleks on teised põhjused (tehnilised, majanduslikud jms), investeeringut keskkonnakaitseinvesteeringuks ei loeta.

2002. aastal investeerisid keskkonnakaitsele mittespetsialiseerunud ettevõtted keskkonnakaitse kolmandiku võrra rohkem kui 2001. aastal — kokku **477 miljonit krooni** (360 miljonit krooni 2001. aastal). Veidi üle poole sellest (257 miljonit krooni) investeeriti toruotsaseadmetesse. Tootmisprotsessi muutmiseks investeeriti 220 miljonit krooni. Eelmisel aastal oli vahet vahet vahet: vastavalt 168 miljonit krooni ja 191 miljonit krooni.

2001. aastal investeerisid mittespetsialiseerunud ettevõtted peamiselt jäätmekäitluse (145 miljonit krooni, s.o 40% kõigist investeeringutest), 2002. aastal aga investeeriti kõige rohkem välisõhu ja kliima kaitseks (256 miljonit krooni). Jäätmekäitluse investeeriti 121 miljonit ja heitveekäitluse 43 miljonit krooni.

Jäätmekäitluse puhul ning välisõhu ja kliima kaitseks investeerisid ettevõtted peamiselt tootmisprotsessi muutmiseks (64% jäätmekäitluse ja 51% õhu ja kliima kaitseks tehtud investeeringutest). Heitveekäitluseks soetati peamiselt toruotsaseadmeid (97% heitveekäitluseks tehtud investeeringutest).

Tabel 1. Keskkonnakaitsele mittespetsialiseerunud ettevõtete keskkonnakaitseinvesteeringud tegevusvaldkonna järgi, 2002 (tuhat krooni)

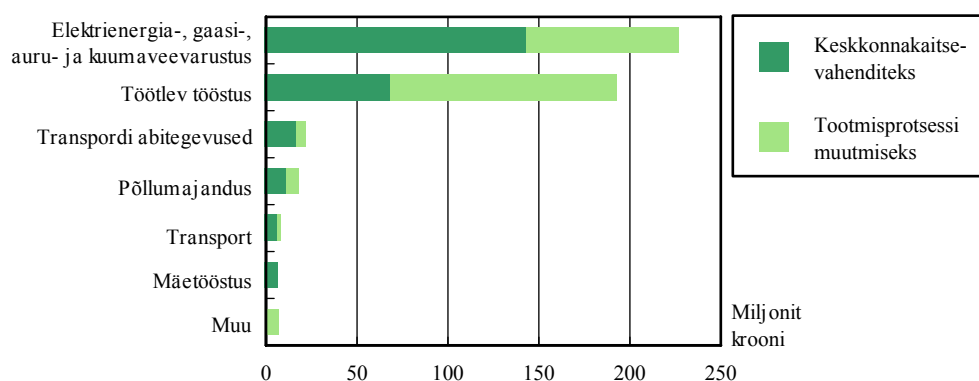
Valdkond	Investeeringud keskkonnakaitsevahenditesse	Investeeringud tootmisprotsessi muutmiseks	Kokku
Välisõhu ja kliima kaitse	124 560	131 285	255 845
Heitveekäitlus	41 461	1 128	42 589
Jäätmekäitlus	44 066	77 310	121 376
Pinnase ning põhja- ja pinnavee kaitse	34 388	1 000	35 388
Kaitse müra ja vibratsiooni eest	2 086	7 405	9 491
Bioloogilise mitmekesisuse ja maastiku kaitse	0	0	0
Kaitse radiatsiooni eest	0	2 195	2 195
Teadus- ja arendustegevus	251	0	251
Muu keskkonnakaitsetegevus	9 646	0	9 646
KOKKU	256 458	220 323	476 781

2002. aastal soetasid mittespetsialiseerunud ettevõtted toruotsaseadmetest kõige rohkem mitmesuguseid filtreid ja tsükloneid. Nendesse investeeriti 114 miljonit krooni — 45% kõigile toruotsaseadmetele kulutatud rahast. Jäätmehooldlatesse investeeriti 31 miljonit krooni ja mitmesugustesse heitveepuhastusseadmetesse 26 miljonit krooni.

Mittespetsialiseerunud ettevõtete hulgas tegid kõige rohkem keskkonnakaitseinvesteeringuid elektrienergia-, auru- ja kuumaveevarustuse ettevõtted — 47% kõigist keskkonnakaitseinvesteeringutest. Teine suuremate investeeringutega tegevusala oli töötlev tööstus, kus tehti 40% kõigist mittespetsialiseerunud ettevõtete investeeringutest. Ülejäänud tegevusalade investeeringud hõlmasid 13% kogu mittespetsialiseerunud ettevõtete investeeringutest.

Kui teiste tegevusalade ettevõtted investeerisid peamiselt keskkonnakaitsevahenditesse, siis töötleva tööstuse ettevõtted investeerisid peamiselt tootmisprotsessi muutmiseks (65% kõigist tootmisprotsessi muutmiseks tehtud investeeringutest).

Joonis 4. Keskkonnakaitsele mittespetsialiseerunud ettevõtete keskkonnakaitseinvesteeringud põhitegevusala järgi, 2002

75% investeeringutest tehti ettevõtte omavahenditest ja 20% pangalaenu abil. Toruotsaseadmete soetamist finantseeriti rohkem ettevõtte omavahenditest, tootmisprotsessi muutmiseks tehti investeeringuid rohkem pangalaenu abil.

70% mittespetsialiseerunud ettevõtete keskkonnakaitseinvesteeringutest tehti suurtes, üle 250 töötajaga ettevõtetes.

Tabel 2. Keskkonnakaitsele mittespetsialiseerunud ettevõtete keskkonnakaitseinvesteeringud finantseerimisallika järgi, 2002
(tuhat krooni)

Finantseerimisallikas	Investeeringud keskkonnakaitsevahenditesse	Investeeringud tootmisprotsessi muutmiseks	Kokku
Ettevõtte omavahendid	237 150	121 879	359 029
Pangalaen	4 759	91 706	96 465
Riigieelarvelised fondid	13 172	1 191	14 363
Munitsipaaleelarve	131	5 354	5 485
Väliskapital	1 246	-	1 246
Riigieelarve	-	193	193
KOKKU	256 458	220 323	476 781

2.1.2. Keskkonnakaitse jooksevkulud

Keskkonnakaitse jooksevkulud on keskkonnakaitseks vajalikud kulutused tööjõule, energiale, materjalile, remondile jms, keskkonnakaitsevahendite rent, nende liisingu ja kindlustuse maksumus, kulutused saastetaseme mõõtmiseks ja seireks. Keskkonnakaitse jooksevkulud hõlmavad ka selliseid kulutusi, mis pole otseselt keskkonnakaitse süsteemide hooldusega seotud (keskkonnakoolitus, infosüsteemi loomine, litsentsitaotluste vormistamine jm). Keskkonnakaitse jooksevkuludest on eraldi välja toodud:

sisemised jooksevkulud — keskkonna kaitse- ja kontrollsüsteemide hooldamise ja haldamise kulud ettevõttes;

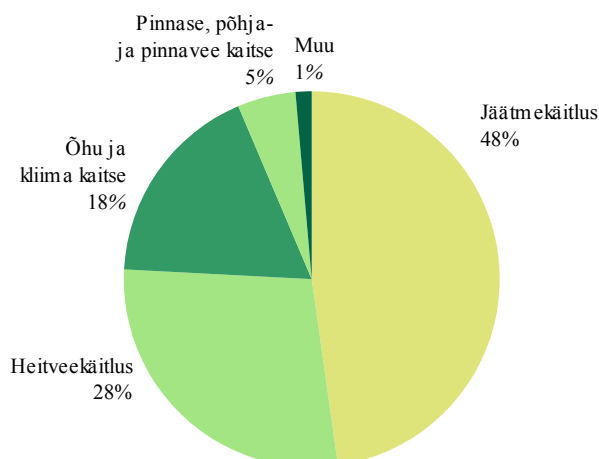
maksed ostetud keskkonnakaitseteenuste eest ehk **välimised jooksevkulud** — maksed, mida ettevõtte teeb keskkonnakaitseteenuste eest väljapoole oma ettevõtet (jäätmete kogumine, transport ja käitlus, heitvee kanaliseerimine ja töötlemine, maksed keskkonnakonsultatsioonide eest, saastunud pinnase või veekogu puhastamine jm);

saastetasu — saastetasu seaduse (RT I 1999, 24, 361) alusel määratud maks saasteainete ja jäätmete keskkonda viimise eest.

Keskkonnakaitsele mittespetsialiseerunud ettevõtete keskkonnakaitse jooksevkulud olid 2002. aastal 698 miljonit krooni, mis on 22% rohkem kui eelmisel aastal (572 miljonit krooni). Sellest kulus keskkonna kaitse- ja kontrollsüsteemide hooldamiseks ning keskkonnakaitse haldamiseks (sisemised jooksevkulud) 171 miljonit krooni (2001. aastal 155 miljonit krooni), keskkonnakaitseteenuste eest maksti 282 miljonit krooni (2001. aastal 199 miljonit krooni) ja saastetasuks läks 245 miljonit krooni.

Mittespetsialiseerunud ettevõtete suurimad jooksevkulud olid jäätmekäitlusele 334 miljonit krooni ja heitveekäitlusele 196 miljonit krooni. Õhu ja kliima kaitseks kulutati 124 miljonit krooni, pinnase ning pinna- ja põhjavee kaitseks 35 miljonit krooni ja ülejäänud keskkonnakaitse valdkondadele kokku 9 miljonit krooni.

Joonis 5. Keskkonnakaitsele mittespetsialiseerunud ettevõtete keskkonnakaitse jooksevkulude jaotus tegevusvaldkonna järgi, 2002

Kõige suuremad olid keskkonnakaitse jooksevkulud töötleva tööstuse ettevõtetes (322 miljonit krooni, kolmandiku võrra rohkem kui eelmisel aastal) ja elektrienergia-, auru- ja kuumaveearustuse ettevõtetes (248 miljonit krooni, ligikaudu sama palju kui aasta tagasi).

Töötleva tööstuse ettevõtetel hõlmasid põhiosa keskkonnakaitse jooksevkuludest maksed (198 miljonit krooni) ja sisemised jooksevkulud (83 miljonit krooni), kuid elektrienergia-, auru- ja kuumaveearustuse ettevõtetes oli jooksevkulude põhiosa saastetasu (189 miljonit krooni).

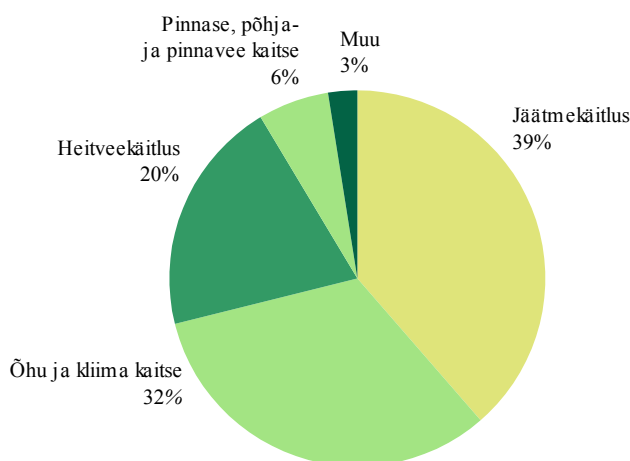
Tabel 3. Keskkonnakaitsele mittespetsialiseerunud ettevõtete keskkonnakaitse jooksevkulud tegevusala järgi, 2002 (tuhat krooni)

Tegevusala	Sisemised jooksevkulud	Maksed	Saastetasu	Kokku
Töötlev tööstus	83 960	197 898	39 736	321 594
Elektrienergia-, gaasi-, auru- ja kuumaveearustus	44 379	14 803	188 639	247 821
Transpordi abitegevused	7 991	4 079	1 013	13 083
Mäetööstus	13 863	8 739	12 868	35 470
Ehitus	8 716	25 107	957	34 780
Transport	3 392	21 991	161	25 544
Muud	8 900	9 489	1 729	20 118
KOKKU	171 201	282 106	245 103	698 410

2.1.3. Keskkonnakaitse kogukulutused

2002. aastal olid keskkonnakaitsele mittespetsialiseerunud ettevõtete investeeringud ja keskkonnakaitse jooksevkulud kokku 1,2 miljardit krooni (931 miljonit krooni 2001. aastal). Investeeringute osatähtsus keskkonnakaitsekulutustes suurenes 2002. aastal 35%-lt 41%-ni. Keskkonnakaitsele mittespetsialiseerunud ettevõtteed kulutasid kõige rohkem jäätmekäitlusele (455 miljonit krooni). Õhu ja kliima kaitseks kulutati 380 miljonit krooni ning heitveekäitluseks 239 miljonit krooni.

Joonis 6. Keskkonnakaitsele mittespetsialiseerunud ettevõtete keskkonnakaitse kogukulutused tegevusvaldkonna järgi, 2002

2.1.4. Keskkonnakaitsetulud

Keskkonnakaitse võib anda majandusliku väärtusega kõrvalsaadusi. 2002. aastal said mittespetsialiseerunud ettevõtteed keskkonnakaitse kõrvalsaaduste (ümbertöötatud tootmisjäätmed, jäätmete põletamisel saadud energia jms) müügist tulu 97 miljonit krooni (2001. aastal 173 miljonit krooni). Suurema osa tulust said puidutöötlemise ja puittoodete tootmise ettevõtteed (30,2 miljonit krooni), mäetööstusettevõtteed (19,3 miljonit krooni), toiduainetööstuse ettevõtteed (11,3 miljonit krooni) ja transpordiettevõtteed (7,6 miljonit krooni). Peamine tulu saadi jäätmekäitluse kõrvalsaaduste müügist.

Keskkonnakaitse finantseerimiseks said mittespetsialiseerunud ettevõtted 2002. aastal subsidiidume ja toetusi 9 miljonit krooni (sama palju kui 2001. aastal). Välisõhu ja kliima kaitseks said ettevõtted toetust 3,3 miljonit krooni ning pinna- ja põhjavee kaitseks 2,5 miljonit krooni.

2.2. Keskkonnakaitsele spetsialiseerunud ettevõtted

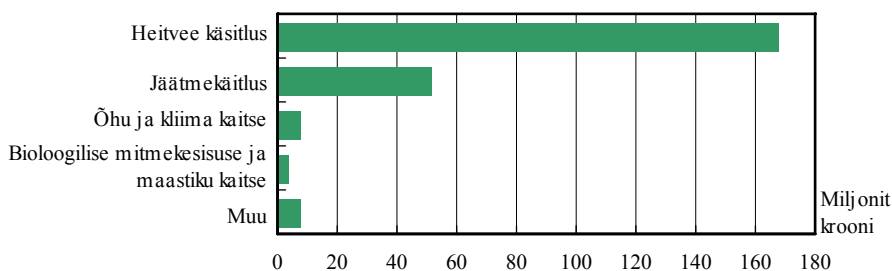
2.2.1. Keskkonnakaitseinvesteeringud

Keskkonnakaitsele spetsialiseerunud ettevõtete puhul ei vaadelda eraldi investeeringuid toruotsaseadmetesse ja tootmisprotsessi muutmiseks. Kõik spetsialiseerunud ettevõtete keskkonnakaitseinvesteeringud on investeeringud keskkonnakaitsevahenditesse.

2002. aastal investeerisid keskkonnakaitsele spetsialiseerunud ettevõtted keskkonnakaitseks 234 miljonit krooni, mis on veidi vähem kui eelmisel aastal (248 miljonit krooni).

Nagu 2001. aastalgi investeerisid keskkonnakaitsete ettevõtted kõige rohkem heitveekäitlusse — 167 miljonit krooni. Investeeringud heitveekäitlusse on 2001. aastaga võrreldes vähenenud 15 miljonit krooni, samas on investeeringud jäätmeäitlusse kasvanud ligi kaks korda (27 miljonit kroonilt 51 miljonit kroonini). 2001. aastaga võrreldes investeeriti rohkem õhu ja kliima kaitse (7 miljonit krooni) ning bioloogilise mitmekesisuse kaitse (2 miljonit krooni).

Joonis 7. Keskkonnakaitsele spetsialiseerunud ettevõtete investeeringud tegevusvaldkonna järgi, 2002

2001. aastal investeerisid keskkonnakaitsele spetsialiseerunud ettevõtted kõige rohkem kanalisatsioonitrassidesse, 2002. aastal aga kõige rohkem heitveepuhastitesse (102 miljonit krooni). Jäätmete töötlemise seadmeid soetati 58 miljonit krooni eest ja alles kolmandal kohal investeeringute mahult olid kanalisatsioonitrassid (52 miljonit krooni).

77% keskkonnakaitsete ettevõtete investeeringutest tegid heitveekäitlusettevõtted. Jäätmeäitlusettevõtted tegid 20% investeeringutest.

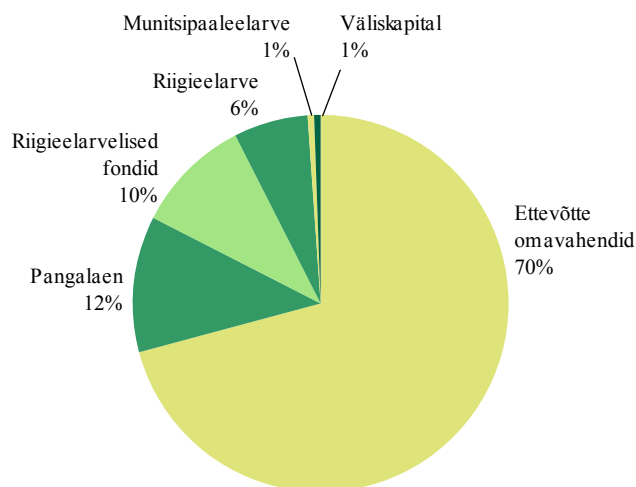
Heitveekäitlusega tegelevad ettevõtted investeerivad ka teistesse keskkonnakaitse valdkondadesse (näiteks jäätmeäitlus ning pinnase, pinna- ja põhjavee kaitse), seetõttu on nende ettevõtete keskkonnakaitse koguinvesteeringud suuremad kui investeeringud heitveekäitluse valdkonnas.

Keskkonnakaitsete ettevõtted tegid 2002. aastal põhiosa investeeringutest ettevõtte omavahenditest. Ettevõtte omavahendite osatähtsus investeeringutes suurenes eelmise aastaga võrreldes 55%-lt 71%-ni. Pangalaenu osatähtsus investeeringutes suurenes 5%-lt 12%-ni ja riigieelarveliste fondide osatähtsus 2%-lt 10%-ni. Tunduvalt vähem kasutati 2002. aastal keskkonnakaitseinvesteeringuteks väliskapitali, mille osatähtsus langes 23%-lt 1%-ni.

Tabel 4. Keskkonnakaitsele spetsialiseerunud ettevõtete keskkonnakaitseinvesteeringud tegevusala järgi, 2002 (tuhat krooni)

Tegevusala	Investeeringud
Heitveekäitlus	181 236
Jäätmeäitlus	47 589
Keskkonnakonsultatsioonid	2 666
Looduskaitsealade tegevus	1 542
Keskkonnakaitse kõrvaltegevusega ettevõtted	1 386
Jäätmete ja jääkide hulgimüük	59
KOKKU	234 478

Joonis 8. Keskkonnakaitsele spetsialiseerunud ettevõtete keskkonnakaitseinvesteeringud finantseerimisallika järgi, 2002

2.2.2. Keskkonnakaitse jooksevkulud

Keskkonnakaitsele spetsialiseerunud ettevõtete keskkonnakaitse jooksevkulud olid 2002. aastal 633 miljonit krooni, mis on ligikaudu sama palju kui eelmisel aastal. Keskkonna kaitse- ja kontrollsüsteemide hooldamise ja keskkonnakaitse haldamise kulud (sisemised jooksevkulud) hõlmasid sellest 571 miljonit krooni, maksed keskkonnakaitseteenuste eest 48 miljonit krooni ja saastetasu 13 miljonit krooni.

2001. aastal kulutasid spetsialiseerunud ettevõtted kõige rohkem heitveekäitlusele (415 miljonit krooni), 2002. aastal olid suurimad jooksevkulud jäätmekäitluse valdkonnas (329 miljonit krooni). Heitveekäitlusele kulutati 2002. aastal 274 miljonit krooni (2001. aastal 514 miljonit krooni). Pinnase ning pinna- ja põhjavee kaitseks kulutati 17 miljonit krooni ja ülejäänud keskkonnakaitse valdkondadele 13 miljonit krooni.

Suurimad keskkonnakaitse jooksevkulud olid heitveekäitlusega tegelevates ettevõtetes — 272 miljonit krooni. Põhiosa sellest (88%) olid sisemised jooksevkulud. Jäätmekäitlusettevõtete keskkonnakaitse jooksevkulud olid 202 miljonit krooni, millest sisemised jooksevkulud hõlmasid samuti 88%.

Tabel 5. Spetsialiseerunud ettevõtete keskkonnakaitse jooksevkulud tegevusala järgi, 2002 (tuhat krooni)

Tegevusala	Sisemised jooksevkulud	Maksed	Saastetasu	Kokku
Heitveekäitlus	239 887	25 922	6 362	272 171
Jäätmekäitlus	177 229	20 201	4 143	201 573
Teisene töötlus	114 424	11	0	114 435
Looduskaitsealade tegevus	22 874	354	1	23 229
Jäätmete ja jääkide hulgimüük	9 190	84	0	9 274
Keskkonnakahjustuste analüüs, keskkonnakaitse projekteerimine	5 719	1 256	0	6 975
Keskkonnakaitse kõrvaltegevusega ettevõtted	1 997	348	2 922	5 267
KOKKU	571 320	48 176	13 428	632 924

2.2.3. Keskkonnakaitsetulud

Keskkonnakaitsele spetsialiseerunud ettevõtete (ettevõtted, mille põhitegevus on jäätmete kogumine, töötlemine ja ladestamine, tänavate koristamine, heitvee kogumine ja puhastamine; saastunud pinnase ja veekogude puhastamine, keskkonnakonsultatsioonide andmine, uurimistöde tegemine jne) keskkonnakaitsetulu oli 2002. aastal 376 miljonit krooni, sellest 373 miljonit krooni keskkonnakaitsetegevusest ja 3 miljonit krooni keskkonnakaitsetegevuse kõrvalsaaduste müügist. Suurema osa tulust said jäätmekäitlusega (169 miljonit krooni) ja teisese töötlusega (131 miljonit krooni) tegelevad ettevõtted.

99% tulust said spetsialiseerunud ettevõtted, kus keskkonnakaitse on põhitegevusala. Kõrvaltegevusena saadi keskkonnakaitsest tulu 2 miljonit krooni.

Keskkonnakaitsete ettevõtted said 2002. aastal keskkonnakaitse finantseerimiseks subsideerimise ja toetusi 29 miljonit krooni, sellest jäätmeäitluseks 14 miljonit krooni ja heitveekäitluseks 8 miljonit krooni.

2.3. Kogu ettevõtlussektori keskkonnakaitsekulutused

Keskkonnakaitse järgi jagunevad ettevõtted kaheks: 1) ettevõtted, mille tegevusega kaasneb keskkonna kahjustumine (mittespetsialiseerunud ettevõtted), ja 2) ettevõtted, mille tegevusala on keskkonnakahjustuse vähendamine (spetsialiseerunud ettevõtted).

Osa mittespetsialiseerunud ettevõtete keskkonnakaitsekulutustest (nt maksed keskkonnakaitseteenuste eest, nagu heitveekäitlus, jäätmeäitlus jm) laekub tuluna keskkonnakaitsele spetsialiseerunud ettevõtetele. Need omakorda kasutavad seda keskkonnakaitseinvesteeringuteks või jooksevkulude katteks. Seetõttu ei ole ettevõtlussektori keskkonnakaitsekulutused kõigi ettevõtlussektori ettevõtete investeeringute ja keskkonnakaitse jooksevkulude summa.

Topeltarvestuse vältimiseks on ettevõtlussektori keskkonnakaitsekulutuste leidmiseks kasutatud järgmist valemit:
 ettevõtlussektori keskkonnakaitsekulutused = mittespetsialiseerunud ettevõtete keskkonnakaitseinvesteeringud + mittespetsialiseerunud ettevõtete keskkonnakaitse sisemised jooksevkulud + spetsialiseerunud ettevõtete keskkonnakaitseinvesteeringud + spetsialiseerunud ettevõtete keskkonnakaitse sisemised jooksevkulud.

Selle valemi järgi olid ettevõtlussektori keskkonnakaitsekulutused 2002. aastal ligikaudu 1,5 miljardit krooni (2001. aastal 1,3 miljardit krooni).

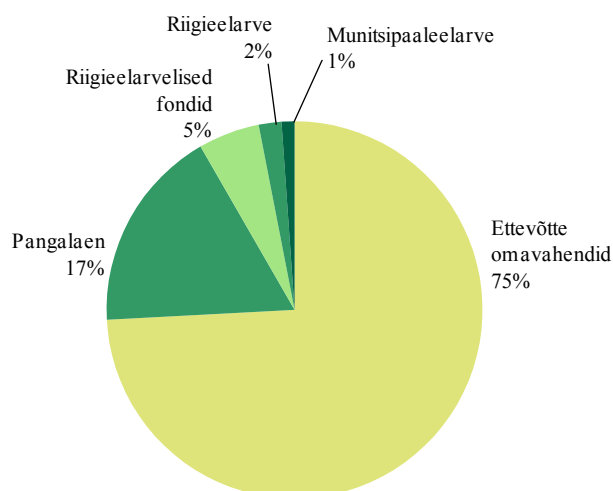
2002. aastal olid ettevõtlussektori keskkonnakaitseinvesteeringud 711 miljonit krooni ehk 0,7% SKP-st (2001. aastal vastavalt 607 miljonit krooni ja 0,6% SKP-st). Keskkonnakaitsekulutustest 49% hõlmasid keskkonnakaitseinvesteeringud. Keskkonnakaitsele mittespetsialiseerunud ettevõtted tegid keskkonnakaitseinvesteeringutest 67%, samas vaid 23% keskkonnakaitse sisemistest jooksevkuludest. Põhiosa investeeringutest tehti ettevõtte omavahenditest või pangalaenu abil.

Tabel 6. Ettevõtete keskkonnakaitsekulutused, 2001, 2002
(miljonit krooni)

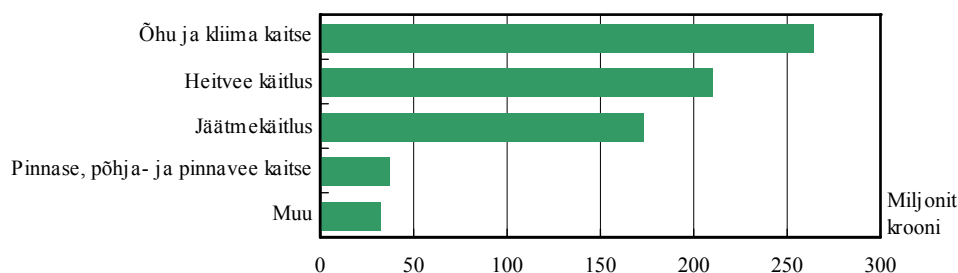
	2001	2002
Keskkonnakaitsekulutused kokku	1 306	1 454
Investeeringud	607	711
keskkonnakaitsevahenditesse	416	491
tootmisprotsessi muutmiseks	191	220
investeeringute osatähtsus SKP-s, %	0,62	0,66
Jooksevkulud	1 227	1 331
sisemised jooksevkulud	699	743
maksed	248	330
saastetasu	280	258
Keskkonnakaitsekulutuste osatähtsus SKP-s, %	1,33	1,35

2002. aastal tegid ettevõtted kõige rohkem keskkonnainvesteeringuid välisõhu ja kliima kaitseks — 263 miljonit krooni (2001. aastal tehti enim keskkonnakaitseinvesteeringuid heitveekäitluse — 233 miljonit krooni). Heitveekäitluse investeeriti 209 miljonit krooni ja jäätmeäitluse 172 miljonit krooni.

Joonis 9. Ettevõtlussektori keskkonnakaitseinvesteeringud investeerimisallika järgi, 2002

Joonis 10. Ettevõtete keskkonnakaitseinvesteeringud tegevusvaldkonna järgi, 2002

Tabel 7. Ettevõtete keskkonnakaitsekulutused tegevusvaldkonna järgi, 2001, 2002 (miljonit krooni)

	2001			2002		
	inves- teeringud	jooksev- kulud	kokku	inves- teeringud	jooksev- kulud	kokku
Õhu ja kliima kaitse	139	128	267	263	124	387
Heitveekäitlus	233	618	851	209	663	872
Jäätmekäitlus	171	410	581	172	470	642
Pinnase, põhja- ja pinnavee kaitse	39	42	81	36	52	88
Muu	25	29	54	31	22	53

2001. aastast muutus keskkonnakaitsekulutuste arvestamise meetodika. Nii on keskkonnakaitse jooksevkulude hulka arvestatud ka saastetasu, samuti on suurenenud vaadeldud ettevõtete ring. Kui varasematel aastatel vaadeldi vaid mäetööstuse, töötleva tööstuse, elektrienergia-, gaasi-, auru- ja kuumaveevarustuse ning veevarustuse ettevõtteid ja ülejäänud tegevusaladest vaadeldi ainult keskkonnakaitsele spetsialiseerunud ettevõtteid, siis 2001. aastast on vaatlusega hõlmatud ka põllu- ja metsamajandus, kalandus, ehitus, transport jm.

Et veevarustusettevõtted tegelevad ka heitveekäitlusega, vaadeldakse neid spetsialiseerunud ettevõtete all.

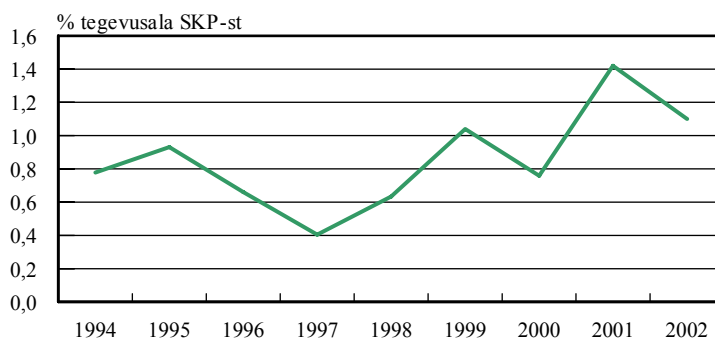
Muutunud on keskkonnakaitse tegevusalade klassifikaator. Varasematel aastatel vaadeldi heitveekäitluse kulutusi osana pinnase ning põhja- ja pinnavee kaitsest, nüüd on heitveekäitluse kulutused eraldi keskkonnakaitse tegevusvaldkond. Teadus- ja arendustegevuse kulutused, mis olid varasematel aastatel keskkonnakaitsekulutuste liik, on 2001. aastast keskkonnakaitse valdkond.

Keskkonnakaitsetuludena vaadeldi varem vaid keskkonnakaitse kõrvalsaaduste müügist saadud tulu. 2001. aastast arvatakse keskkonnakaitsetulude hulka ka keskkonnakaitsele spetsialiseerunud ettevõtete keskkonnakaitsetegevusest saadud tulu. Omaette on käsitletud neid ettevõtteid, kelle jaoks keskkonnakaitse on kõrvaltegevusala.

Varasemast erineva keskkonnakaitsekulutuste arvestamise meetodika tõttu saab omavahel võrrelda vaid 2001. ja 2002. aastal tehtud keskkonnakaitsekulutusi. Siiski on võimalik hinnata ettevõtlussektori keskkonnakaitsekulutuste pikema aja arengusuunda, kui vaadelda töötleva tööstuse ettevõtete keskkonnakaitseinvesteeringuid.

Koguinvesteeringute arvestamise meetodika on jäänud enam-vähem muutumatuks, samas hõlmavad töötleva tööstuse investeeringud enamiku mittespetsialiseerunud ettevõtete keskkonnakaitsekulutustest.

Joonis 11. Töötleva tööstuse keskkonnakaitseinvesteeringud, 1994–2002*

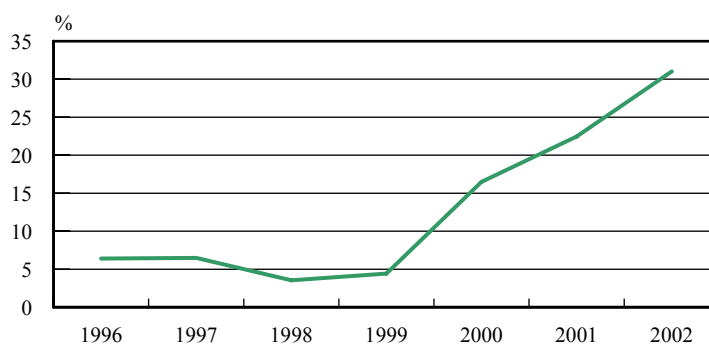

* Jooksevhindades.

Kuigi töötleva tööstuse ettevõtete keskkonnakaitseinvesteeringute maht aastate kaupa kõigub, on siiski üldine suund keskkonnakaitseinvesteeringute suurenemisele.

Viimaste aastate keskkonnakulutuste struktuuris tootmisprotsessi muutmiseks tehtud keskkonnakaitseinvesteeringute osatähtsus suureneb järjepidevalt.

Joonis 12. Tootmisprotsessi muutmiseks tehtud keskkonnakaitseinvesteeringute osatähtsus keskkonnakaitse koguinvesteeringutes, 1996–2002

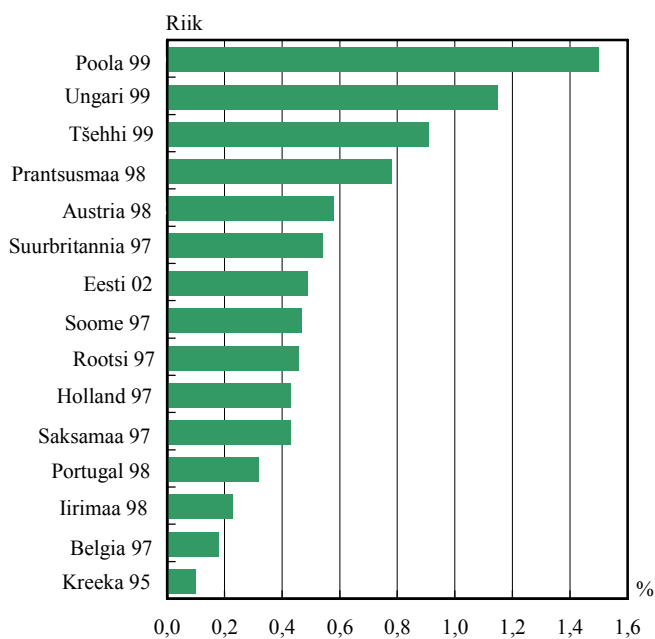

Ettevõtlussektori keskkonnakaitsekulutused hõlmasid 2002. aastal 1,1% tegevusala SKP-st.

1998. aastal olid Euroopa Liidu keskkonnakaitsekulutused 120 miljardit eurot ehk 2,6% SKP-st.* Eesti keskkonnakaitsekulutused SKP suhtarvuna olid poole väiksemad kui Euroopa Liidus keskmiselt. Samas on Eesti töötleva tööstuse keskkonnakaitsekulutused SKP suhtarvuna suuremad kui enamikus Euroopa Liidu riikides.

* *Measuring progress towards a more sustainable Europe, Eurostat 2001.*

Joonis 13. Töötleva tööstuse keskkonnakaitsekulutuste osatähtsus SKP-s, 2002

Euroopa Liidus tegid töötleva tööstuse ettevõtted 1998. aastal keskmiselt 40% kulutustest heitveekäitlusele, 35% jäätmekäitlusele ja 10% õhu ja kliima kaitseks.* Eesti töötleva tööstuse ettevõtetel oli jäätmekäitlusele tehtud kulutuste osatähtsus 2002. aastal tunduvalt suurem (46%). Õhu ja kliima kaitseks tehtud kulutuste osatähtsus oli väiksem kui Euroopa Liidus keskmiselt (17%).

* *Measuring progress towards a more sustainable Europe, Eurostat 2001.*

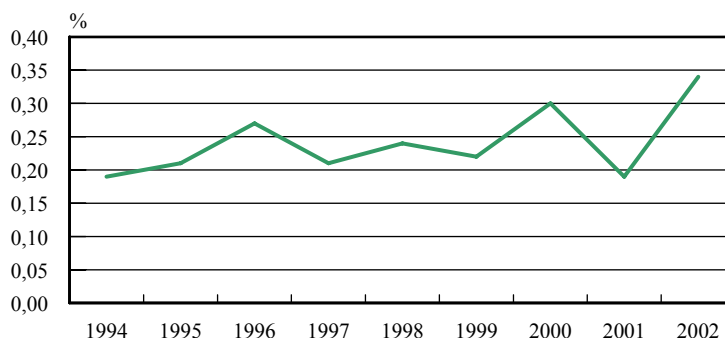
3. AVALIKU SEKTORI KESKKONNAKAITSEKULUTUSED

Peale ettevõtete teeb keskkonnakaitsekulutusi ka avalik sektor: keskvalitsus, valla- ja linnavalitsused ning Keskkonnainvesteeringute Keskus (KIK). Osaliselt nende keskkonnakaitsekulutused kattuvad (ülekanded keskvalitsuselt valla- ja linnavalitsustele, kohalike omavalitsuste osalus riikliku investeerimisprogrammi objektide rahastamisel, ülekanded KIK-ilt valla- ja linnavalitsustele jne). Seetõttu ei saa neid kulutusi liites avaliku sektori keskkonnakaitse kogukulutusi. Edaspidi vaadeldakse eraldi keskvalitsuse, valla- ja linnavalitsuste ning KIK-i keskkonnakaitsekulutusi. Valla- ja linnavalitsuste keskkonnakaitsekulutuste andmed on saadud küsitluse teel, keskvalitsuse keskkonnakaitsekulutused leiti riigieelarve põhjal ja KIK-i puhul lähtuti KIK-i 2002. aasta programmist.

3.1. Valla- ja linnavalitsused

2002. aastal kulutasid valla- ja linnavalitsused keskkonnakaitseks 367 miljonit krooni — kaks korda rohkem kui eelmisel aastal (2001. aastal kulutasid valla- ja linnavalitsused keskkonnakaitseks 183 miljonit krooni). 2002. aastal hõlmasid valla- ja linnavalitsuste keskkonnakaitsekulutused 0,33% SKP-st (2001. aastal 0,19%).

Joonis 14. Valla- ja linnavalitsuste keskkonnakaitsekulutuste osatähtsus SKP-s, 1994–2002

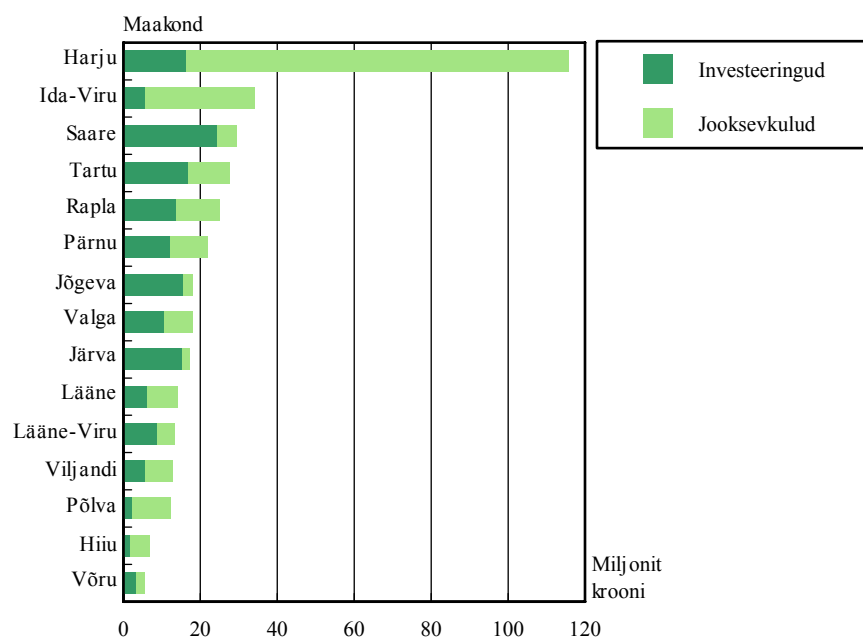

2001. aastal kulutasid valla- ja linnavalitsused kõige rohkem heitveekäitlusele, 2002. aastal oli esikohal jäätmekäitlus. Kulutused jäätmekäitlusele kasvasid eelmise aastaga võrreldes kolm korda (65 miljonilt kroonilt 186 miljoni kroonini). 2002. aastal suurenesid ka kulutused heitveekäitlusele (81 miljonilt kroonilt 138 miljoni kroonini) ja pinnase ning pinna- ja põhjavee kaitseks (21 miljonilt kroonilt 29 miljoni kroonini).

Investeeringud hõlmasid valla- ja linnavalitsuste keskkonnakaitsekulutustest 45%. Seejuures on maakondades nii investeeringute osatähtsus kui ka investeeringusummad väga erinevad. Suurimad on keskkonnakaitsekulutused Harju ja Ida-Viru maakonnas (vastavalt 115 miljonit ja 34 miljonit krooni), nende maakondade kulutustest põhiosa on keskkonnakaitse jooksevkulud. Ida-Viru valla- ja linnavalitsuste keskkonnakaitsekulutused on peaaegu samad mis 2001. aastal (34 miljonit krooni), kuid Harju maakonnas suurenesid keskkonnakaitsekulutused 2002. aastal üle nelja korra (26 miljonilt kroonilt 115 miljoni kroonini) peamiselt Pääsküla prügilä sulgemise ja Jõelähtme prügilä avamisega seotud kulutuste tõttu.

Joonis 15. Valla- ja linnavalitsuste keskkonnakaitsekulutused maakonna järgi, 2002

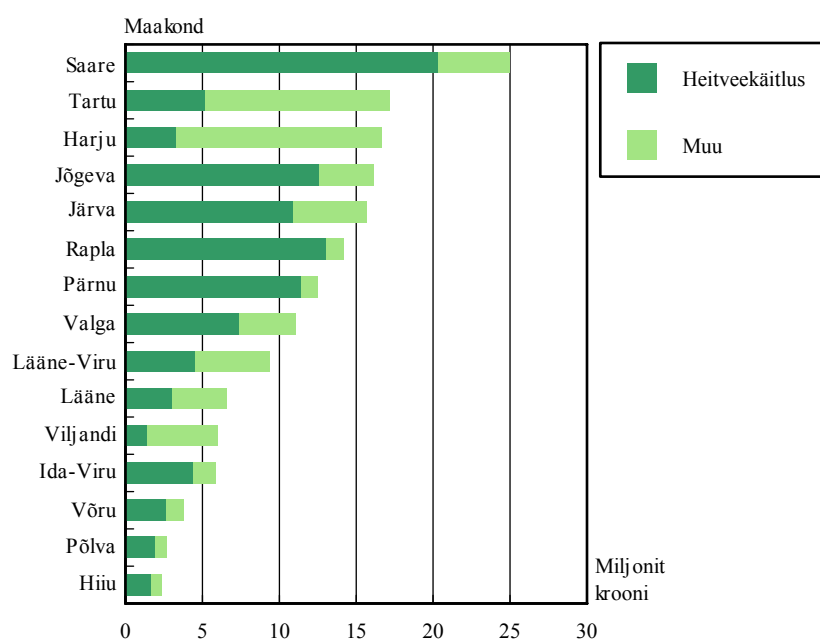

3.1.1. Keskkonnakaitseinvesteeringud

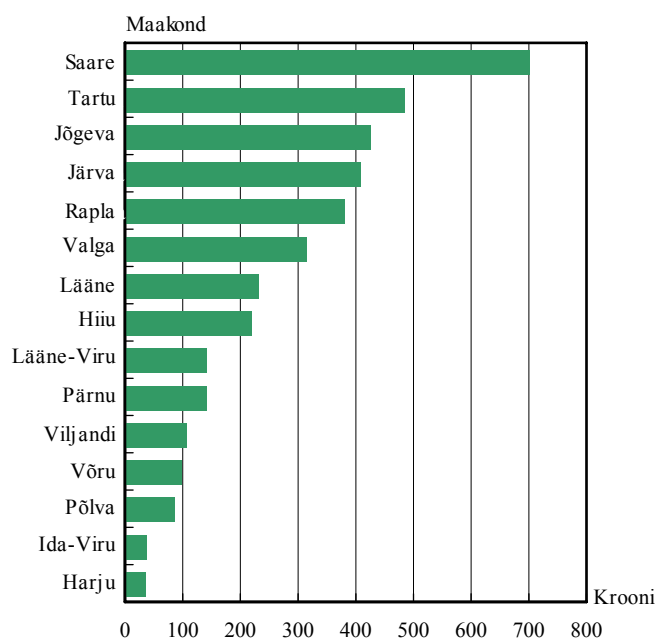
2002. aastal investeerisid valla- ja linnavalitsused keskkonnakaitseks 164 miljonit krooni (2001. aastal 89 miljonit krooni). Nagu ka eelmisel aastal, tehti põhiosa investeeringutest (105 miljonit krooni) heitveekäitluse. Jäätmekäitluse investeeriti 32 miljonit krooni ja pinnase ning pinna- ja põhjavee kaitseks 20 miljonit krooni.

Maakondadest investeerisid keskkonnakaitseks kõige rohkem Saare (25 miljonit krooni) ja Tartu (17 miljonit krooni) maakond. Kõige vähem tehti keskkonnakaitseinvesteeringuid Hiiu (2 miljonit krooni) ja Põlva (3 miljonit krooni) maakonnas.

Joonis 16. Valla- ja linnavalitsuste keskkonnakaitseinvesteeringud maakonna järgi, 2002

Joonis 17. Valla- ja linnavalitsuste keskkonnakaitseinvesteeringud ühe elaniku kohta, 2002

Ühe elaniku kohta tehti 2002. aastal kõige rohkem keskkonnakaitseinvesteeringuid Saare (696 krooni) ja Tartu (480 krooni) maakonnas. Kõige vähem investeeriti keskkonnakaitse ühe elaniku kohta Harju (32 krooni) ja Ida-Viru (33 krooni) maakonnas.

Nagu 2001. aastalgi, investeeriti ka 2002. aastal kõige rohkem kanalisatsioonitrasside ehitusse ja remonti (41% kõigist valla- ja linnavalitsuste keskkonnakaitseinvesteeringutest). 23% investeeringusummadest kulutati reoveepuhastite ehituseks ja renoveerimiseks, 12% uute prügilate rajamiseks või vanade prügilate keskkonnaohutumaks muutmiseks ja 6% vanade prügilate sulgemiseks, 5% looduslike veekogude puhastamiseks ja 4% vanade kütusemahutite ja nende pinnasereostuse likvideerimiseks.

Suurema osa rahast keskkonnakaitseinvesteeringuteks said valla- ja linnavalitsused riigieelarvelistest fondidest — 73 miljonit krooni. Munitsipaalelarvest kulutasid valla- ja linnavalitsused keskkonnakaitseinvesteeringuteks 55 miljonit krooni, väliskapitali saadi 25 miljonit ja riigieelarvest 11 miljonit krooni.

3.1.2. Keskkonnakaitse jooksevkulud

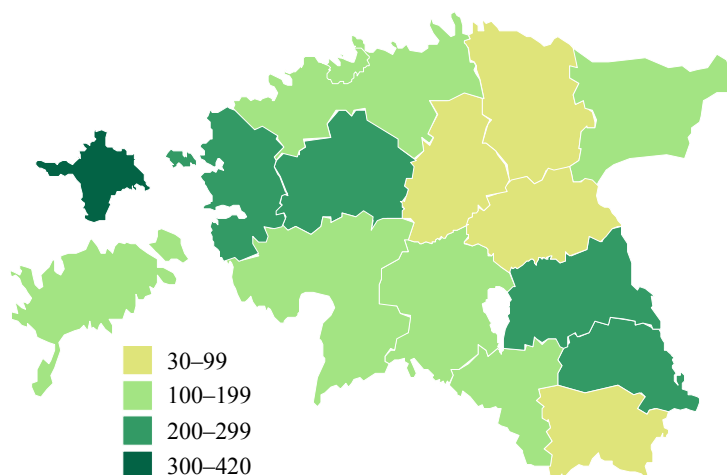
2002. aastal olid valla- ja linnavalitsuste keskkonnakaitse jooksevkulud 204 miljonit krooni. Sellest kulutati keskkonna kaitse- ja kontrollsüsteemide hoolduseks ning keskkonnakaitse haldamiseks 56 miljonit krooni, keskkonnakaitseteenuste eest maksti 131 miljonit krooni.

Valla- ja linnavalitsuste keskkonnakaitse jooksevkulud olid suurimad Harju maakonnas (98,7 miljonit krooni) ja väikseimad Võru ja Järva maakonnas (1,5 miljonit krooni).

Keskkonnakaitse- ja kontrollsüsteemide hoolduseks kulutati kõige rohkem Ida-Viru maakonnas — 19 miljonit krooni (sama palju kui 2001. aastal). Kõige vähem kulutati keskkonnakaitse- ja kontrollsüsteemide hoolduseks Hiiu ja Järva maakonnas (0,6 miljonit krooni). Valla- ja linnavalitsuste maksed keskkonnakaitseteenuste eest olid suurimad Harju maakonnas (93 miljonit krooni, sellest 85 miljonit krooni jäätmekäitluseks) ja kõige väiksemad Hiiu maakonnas (20 000 krooni).

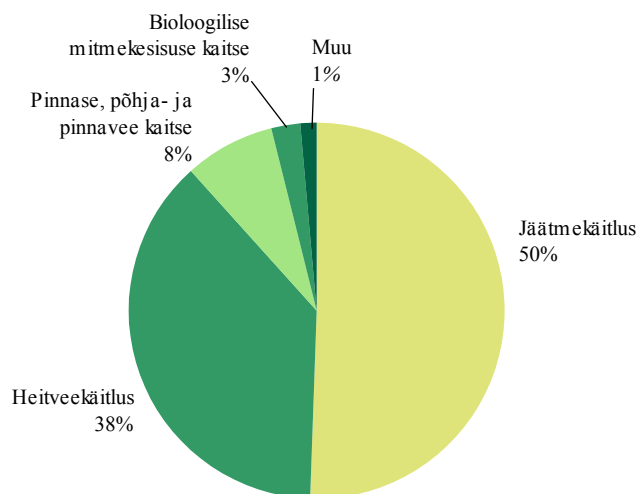
Ühe elaniku kohta olid keskkonnakaitse jooksevkulud kõige suuremad just Hiiumaal (417 krooni elaniku kohta), järgnesid Põlva ja Rapla maakond (290 krooni elaniku kohta).

Joonis 18. Valla- ja linnavalitsuste keskkonnakaitse jooksevkulud ühe elaniku kohta, 2002 (krooni)

Kõige rohkem kulutasid valla- ja linnavalitsused jäätmekäitlusele — 186 miljonit krooni, mis on kolm korda rohkem kui 2001. aastal. Heitveekäitlusele kulutati 138 miljonit krooni. Võrreldes 2001. aastaga vähenes 2002. aastal keskkonnakaitsekulutustes jäätmekäitlusele tehtud kulutuste osatähtsus (60%-lt 51%-le) ja suurenes heitveekäitlusele tehtud kulutuste osatähtsus (21%-lt 38%-le).

Joonis 19. Valla- ja linnavalitsuste keskkonnakaitse jooksevkulude jaotus tegevusvaldkonna järgi, 2002

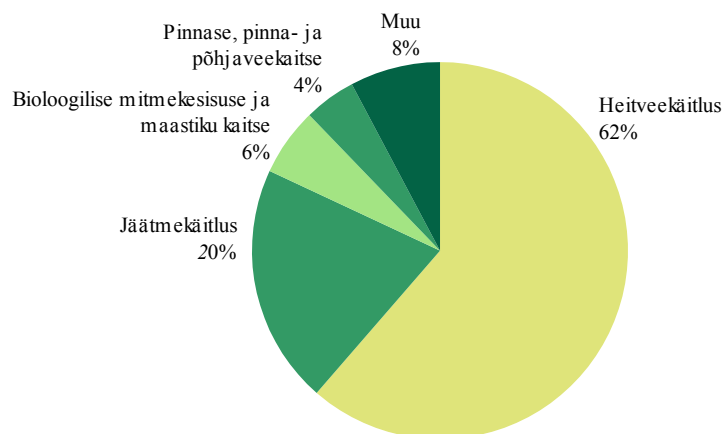

3.1.3. Keskkonnakaitsetulud

Valla- ja linnavalitsused osutavad ka keskkonnakaitseteenuseid. Valla- ja linnavalitsuste keskkonnakaitsetulud olid kokku 8,5 miljonit krooni. Keskkonnakaitseteenuste müügist saadud tulu vähenes 2001. aastaga võrreldes kolm korda. 2002. aastal said valla- ja linnavalitsused 1,5 miljonit krooni (2001. aastal 5 miljonit krooni), suurema osa sellest heitveekäitlusest (0,9 miljonit krooni). Keskkonnakaitseteenuste kõrvalsaaduste müügist said valla- ja linnavalitsused 2002. aastal tulu 7 miljonit krooni, mis on sama palju kui eelmisel aastal.

Saastemaksu ja loodusvarade kasutusmaksu laekumist keskkonnakaitsetulu hulka ei arvestata.

Joonis 20. Valla- ja linnavalitsuste keskkonnakaitsetulud tegevusvaldkonna järgi, 2002

Suurima osa valla- ja linnavalitsuste keskkonnakaitsetuludest said Hiiu (1,6 miljonit krooni) ja Harju (1,3 miljonit krooni) maakonna omavalitsused. Kõige väiksemad olid Põlva maakonna omavalitsuste keskkonnakaitsetulud — 8000 krooni.

3.2. Keskvalitsus

2002. aasta riigieelarves oli keskkonnakaitsekulutusteks koos välisabi ja -laenudega ette nähtud 1,1 miljardit krooni, s.o 3,2% kogu riigieelarve kuludest. Võrreldes 2001. aastaga suurenesid kulutused keskkonnakaitseks 325 miljonit krooni ehk 40%. Keskkonnakaitsekulutustest hõlmasid investeeringud 69%.

3.2.1. Keskkonnakaitseinvesteeringud

2002. aastal oli riiklikus investeeringuprogrammis (RIP) keskkonnakaitseks ette nähtud 779,1 miljonit krooni (2001. aastal 575,8 miljonit krooni), suurem osa sellest (739,3 miljonit) eelarvevälistest allikatest. Kokku kasvas riiklikus investeeringuprogrammis 2002. aastal keskkonnakaitseks ettenähtud summa kolmandiku võrra võrreldes eelmise aastaga, kuid riigieelarvest eraldati keskkonnakaitseinvesteeringuteks 2002. aastal poole vähem — 39,8 miljonit krooni, 2,4% kõigist riigieelarvest finantseeritud investeeringutest. Riigieelarvevälistest allikatest finantseeritud investeeringutest oli keskkonnakaitseinvesteeringuid 30,7%.

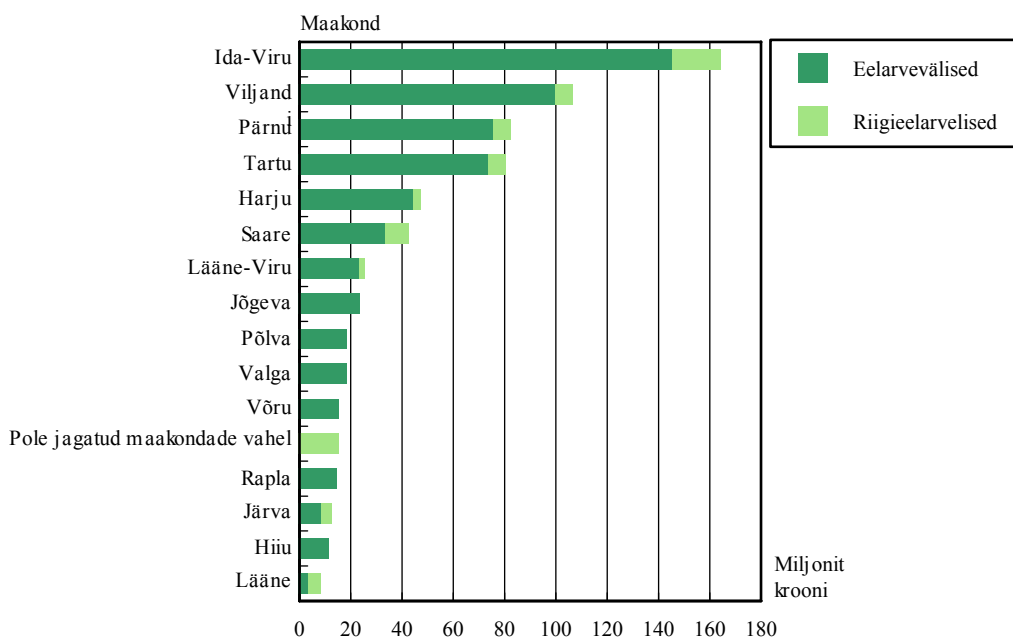
Tabel 8. Riiklike keskkonnakaitseinvesteeringute alamprogrammid, 2002 (tuhat krooni)

	Riigieelarve	Osatähtsus, %	Eelarvevälistes allikad	Osatähtsus, %	RIP kokku	Osatähtsus RIP-s, %
Keskkonnakaitse	39 760	2,4	739 314	30,7	779 074	19,5
ohtlike jäätmete käitlemine ja prügilad	12 653	0,8	164 975	6,9	177 628	4,4
veevarustuse ja -kaitse programm	22 197	1,4	574 339	23,9	596 536	14,9
loodushoiu ja -kaitsealade programm	2 910	0,2	0	0,0	2 910	0,1
meteoroloogiliste uuringute programm	2 000	0,1	0	0,0	2 000	0,1

Keskkonnakaitseinvesteeringud hõlmavad 19,5% kogu riiklikust investeerimisprogrammist, mis on sama palju kui 2001. aastal.

24% riiklikest keskkonnakaitseinvesteeringutest oli kavandatud Ida-Viru maakonda (163,4 miljonit krooni, sh 17,8 miljonit riigieelarvelisi investeeringuid). Kõige vähem oli keskkonnakaitseinvesteeringuid kavandatud Lääne ja Hiiu maakonda (vastavalt 8,4 miljonit ja 10,9 miljonit krooni).

Joonis 21. Riiklike keskkonnakaitseinvesteeringute jaotus maakonna järgi, 2002

Kõik investeeringud ei vasta täies mahus statistilisele keskkonnakaitsekulutuste definitsioonile, mille järgi on keskkonnakaitsekulutuse eesmärk keskkonda kaitsta. Näiteks kui investeeritakse asula veevarustusse ja kanalisatsiooni, on selle investeeringu keskkonnakaitse osa vaid kanalisatsiooni ehitusega seonduv. Investeering, mille eesmärk on elanikkonda joogiveega varustada, ei ole keskkonnakaitseinvesteering.

Seetõttu püüti hinnata iga investeeringu keskkonnakaitse osa ja leiti 2002. aasta riiklike keskkonnakaitsekulutuste hinnanguline väärtus. Iga investeeringu puhul lähtuti investeeringu kirjeldusest ja ekspertide hinnangust. Edaspidi lähtutakse saadud hinnangulistest suurustest.

Tabel 9. Hinnangulised riiklikud keskkonnakaitseinvesteeringud, 2001, 2002 (miljonit krooni)

Investeering	2001	2002
RIP	366	473
riigieelarve	43	26
omavalitsuste osalus	42	69
KIK	63	65
välisabi	164	253
pangalaen	54	60
Muud investeeringud riigieelarvest	16	13
ehitamine	8	6
soetamine	8	7
KOKKU	382	486

2002. aastal tehti 60% keskkonnakaitseinvesteeringutest heitveekäitlusse ja 26% jäätmekäitlusse.

Nii heitveekäitluse kui ka jäätmekäitluse investeeringud rahastati põhiliselt välisabist (64% ja 48% vastava valdkonna investeeringutest). Riigieelarvest rahastati 4% heitveekäitluse ja 9% jäätmekäitluse investeeringutest.

3.2.2. Keskkonnakaitsetulud

2002. aasta riigieelarves oli saastetasust kavandatud 192 miljonit krooni tulu. Keskkonnale tekitatud kahju hüvitisena oli kavandatud 0,7 miljonit krooni. Tegelikult laekus saastetasu 171,7 miljonit krooni (89,4% kavandatust) ja keskkonnale tekitatud kahju hüvitis 4,6 miljonit krooni (seitse korda rohkem kavandatust).

3.3. Keskkonnainvesteeringute Keskus

Sihtasutuse Keskkonnainvesteeringute Keskus (edaspidi KIK) asutaja on Eesti Vabariik, asutajaõigusi teostab Rahandusministeerium. KIK-i eesmärk on korraldada keskkonnakasutusest laekuva raha kasutamise seaduse järgi loodusvarade taastootmist ja keskkonnakahjustuste heastamist ning hoida keskkonnaseisundit.

KIK korraldab:

- keskkonnakasutusest riigieelarvesse laekunud raha kasutamist;
- riigieelarvest ja kohalikest eelarvetest tehtud muude sihtotstarbeliste eraldiste kasutamist;
- rahvusvaheliste keskkonnaprogrammide ja koostööprojektide rahastamist;
- valitsusväliste organisatsioonide ja riigi koostööprojektide realiseerimist;
- muude annetuste, eraldiste ja laenude kasutamist.

2002. aastal oli KIK-il 11 programmi eesmärgiga:

- kõrvaldada loodusvarade kasutamisel tekkinud keskkonnakahjustused, taastada keskkonna seisund, aidata kaasa taastuvate loodusvarade looduslikule taastumisele ja uurida taastumatute loodusvarade lisavarusid ning jäätmete taaskasutamise võimalusi;
- jälgida keskkonnaseisundit, rakendada saastamist vähendavaid keskkonnakaitseabinõusid ning korraldada keskkonnauuringuid ja loodusobjektide kaitset;
- kõrvaldada saastekolled ja taastada keskkonna endine seisund, hüvitada kaitsealuste liikide tekitatud kahju.

2002. aasta riigieelarvest eraldati KIK-ile 260 miljonit krooni. KIK-i nõukogu kinnitatud rahvuslike keskkonnakaitseprogrammide kogumaksumus oli 2002. aastal kokku 326 miljonit krooni, keskkonnakaitsekulutuste definitsioonile vastab sellest hinnanguliselt 65% (hinnangu andmisel lähtuti projekti kirjeldusest). Kokku rahastati 1016 projekti ja tegevust. 74% keskkonnakaitsekulutustest hõlmasid investeeringud, 26% kasutati keskkonnakaitse jooksevkulude katteks. Suurim osa KIK-i programmide keskkonnakaitsekulutustest kasutati heitveekäitluseks (37%) ja jäätmekäitluseks (33%).

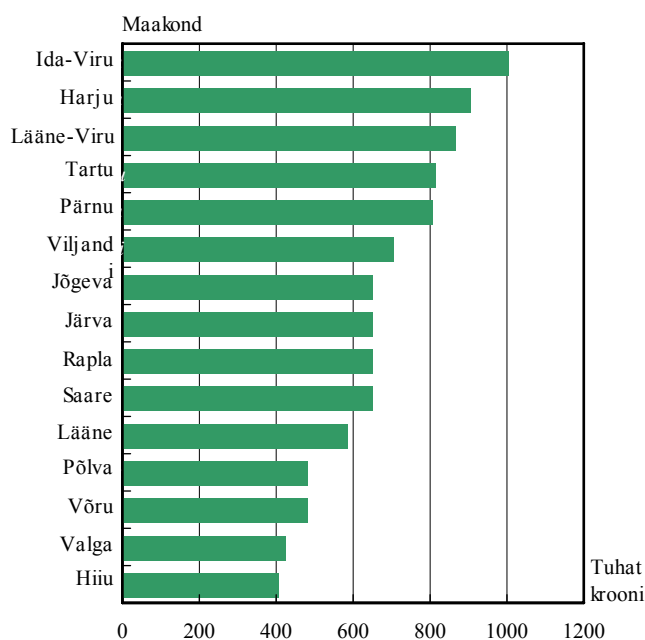
Maakondlike väikeprojektide, mida põhiprogrammidest ei rahastata, toetamiseks on mõeldud maakondlik programm. 2002. aasta maakondliku programmi eelarve oli kokku 10 miljonit krooni. Selle summa maakonniti jaotamisel arvestati maakonna osalust KIK-i tulubaasis, maakonna rahvaarvu ja suurust.

Tabel 10. Keskkonnainvesteeringute Keskuse programmid, 2002 (tuhat krooni)

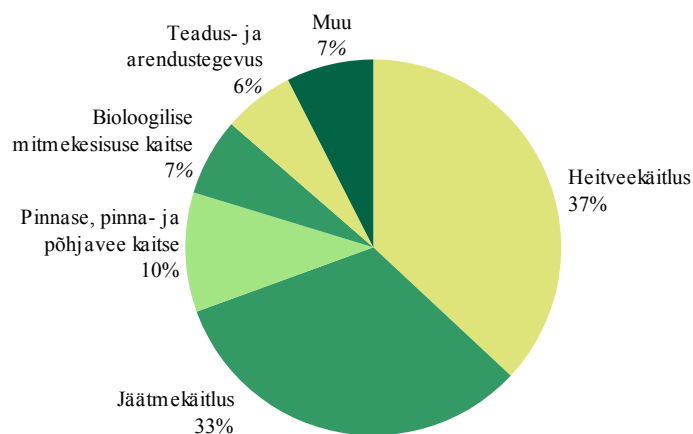
Nimetus	Kogumaksumus	Keskkonnakaitsekulutus
Jahindus	4 417	439
Jäätmekäitlus	65 250	65 250
ohtlike jäätmete käitlemine	26 189	26 189
tavajäätmete käitlemine	5 519	5 519
prügilate sulgemine	13 989	13 636
projektid, uuringud, arengukavad	19 553	19 553
Kalandus	21 978	1 502
Keskkonnateadlikkus	17 066	8 089
Looduskaitse	22 712	7 478
Maapõu	5 823	2 657
Metsandus	20 878	12 553
Tehnika	2 976	1 130
Veekaitse	148 166	96 037
reovesi	78 206	60 638
joogivesi	38 077	9 505
jääkreostus	16 494	16 494
mittetehnilised tööd	9 424	5 235
veekogude tervendamine	5 965	4 165
Välisõhukaitse	6 494	5 692
Maakondlik programm	10 000	...
KOKKU	325 760	210 827*

* Koos maakondliku programmiga.

Joonis 22. KIK-i maakondliku programmi summa jaotus maakonniti, 2002

Joonis 23. KIK-i keskkonnakaitsekulutuste jaotus tegevusvaldkonna järgi, 2002

4. METOODIKA

Kaupu tootvate ja mittefinantsteenuseid osutavate ettevõtete keskkonnakaitsekulutuste andmeid koguti valikvaatluse meetodil, linna- ja vallavalitsusi vaadeldi kõikselt.

Statistiline üksus

Ettevõtete vaatluse statistiline üksus on ettevõtte kui juriidiline isik. Valla- ja linnavalitsuste vaatluse statistiline üksus on valla- või linnavalitsus.

Ettevõtete üldkogum

Ettevõtete üldkogum hõlmab kõiki ettevõtteid, mis on kantud majanduslikult aktiivsete üksuste registrisse (statistilisse profiili) ja mille põhitegevusala on Eesti majanduse tegevusalade klassifikaatori (EMTAK) järgi:

01	Põllumajandus
02	Metsamajandus
05	Kalandus
10–14	Mäetööstus
15–36	Töötlev tööstus
15	toiduainete ja jookide tootmine
17	tekstiilitööstus
18–19	rõivatootmine, nahatöötlemine ja nahktoodete tootmine
20	puidutöötlemine ja puittoodete tootmine
21	paberi ja pabertoodete tootmine
22	kirjastamine, trükindus ja salvestiste paljundus
23	puhastatud põlevkivisaaduste tootmine
24	kemikaalide ja keemiatoodete tootmine
25	kummi- ja plasttoodete tootmine
26	muude mittemetalletest mineraalidest toodete tootmine
27–28	metalli ja metalltoodete tootmine
29–30	masinate ja seadmete tootmine
30	kontorimasinate ja arvutite tootmine
31–33	elektri- ja optikaseadmete tootmine
34, 35	transpordivahendite tootmine
36	mööblitootmine
37	Teisene töötlus
40	Elektrienergia-, gaasi-, auru- ja kuumaveearustus
41	Veevarustus
45	Ehitus
50	Mootorsõidukite hooldus, remont ning varuosade müük
5157	Jäätmete ja jääkide hulgimüük
60–62	Transport
63	Transpordi abitegevused
90	Reovee- ja jäätmekäitlus, tänavate korrashoid
9253	Looduskaitsealade tegevus

Ettevõtete valim

Valimi freimina kasutati statistilist profiili. Üldkogumi ettevõtted kihistati ettevõtte põhitegevusala ja suurusgrupi (töötajate arvu) järgi. Ettevõtted jagati nelja suurusgruppi: 1–9 töötajat, 10–49 töötajat, 50–99 töötajat, üle 100 töötaja.

100 ja enama töötajaga ettevõtteid ja keskkonnakaitsele spetsialiseerunud ettevõtteid (EMTAK 37, 41 ja 90) küsitleti kõikselt. Ülejäänud ettevõtetest tehti lihtne juhuslik valik.

Riigieelarve andmed pärinevad Rahandusministeeriumi veebilehelt www.fin.ee. Keskkonnainvesteeringute Keskust puudutavad andmed on võetud KIK-i veebilehelt www.kik.ee.

1. INTRODUCTION

All human activities affect the environment. Progressively more attention is paid to the need to protect the environment against the negative pressure of human activity, pollution and increasing amount of waste. **Environmental protection** is an action or activity where the main purpose is to collect, treat, reduce, prevent or eliminate pollutants and pollution or any other degradation of the environment. Environmental protection as an important part of sustainable development is integrated into all policy fields. Central and local government, enterprises involved in industry or other business activities, enterprises which provide environmental services and households all have their specific role to play in the overall effort to minimise the negative consequences of human activity on environment.

Environmental protection expenditures provide information on the intervention or remedies undertaken to reduce the environmental impact of human activities or to prevent negative environmental consequences. Information on expenditures for different sectors or detailed industries is the basis for analysis of the appliance of the polluter-pay principle and for evaluating the effects environmental policies and regulations have on enterprise's competitiveness. Expenditure data also show the demand for environmental goods or services.

Environmental protection expenditures are only the expenditures where the main purpose is to collect, treat, reduce or eliminate pollutants and pollution or any other degradation of the environment resulting from the operating activity of the company. Environmental purpose criterion should be applied in connection to the function of the implemented measure and only these actions and activities where the primary function is environmental protection should be included. Expenditures where the primary function is different (economic, or improvement of working conditions, etc.) should be excluded. The decision tree on Figure 1 illustrates schematically how the enterprise could select the appropriate measures and how to estimate the environmental protection expenditure.

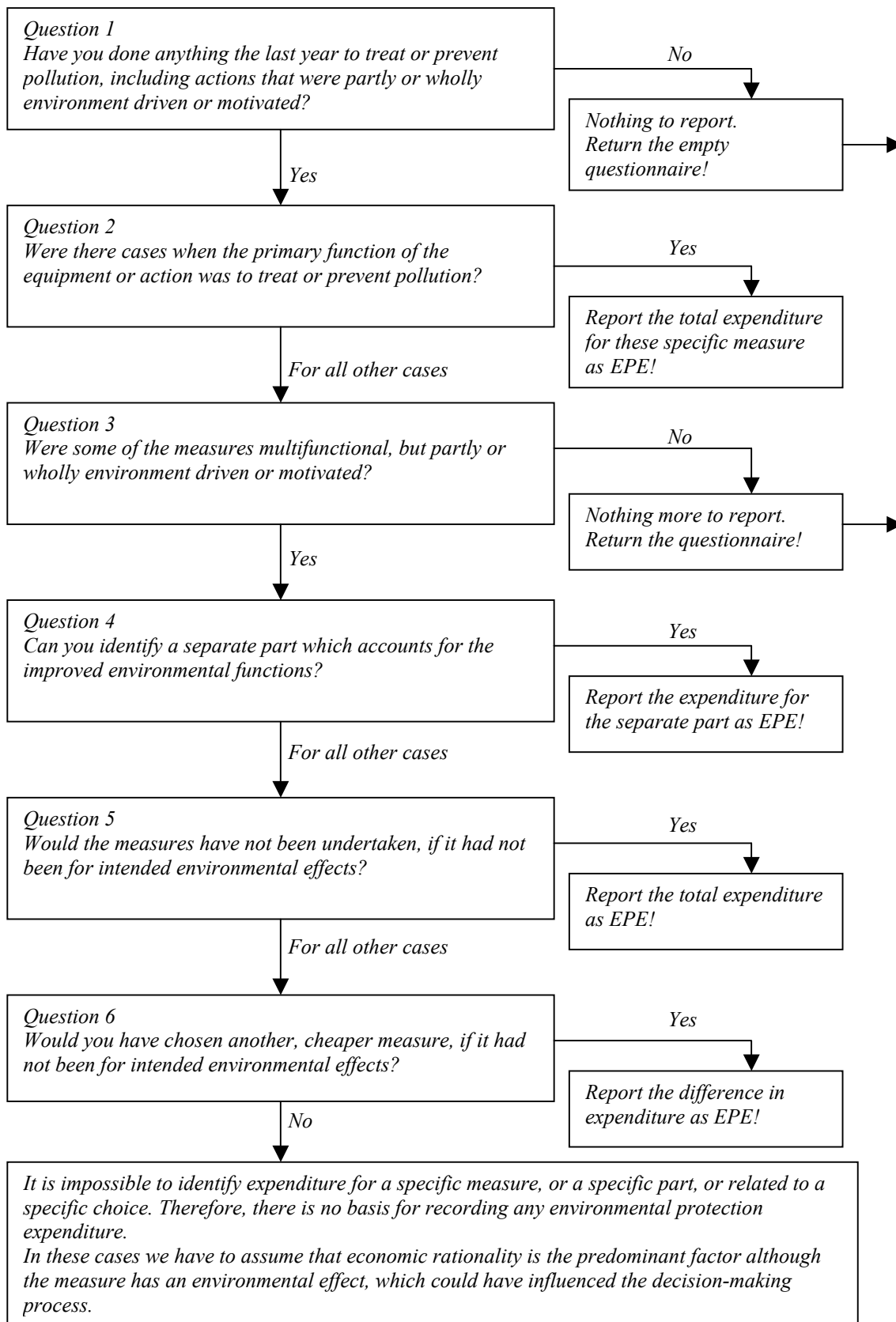
Environmental protection expenditure is the sum of capital and current expenditure for undertaking of environmental protection activities.

Environmental protection investments include all capital expenditures related to environmental protection activities, where the main purpose is to prevent or reduce pollutants and pollution or any other degradation of the environment. Environmental investments can be divided into two types:

Pollution treatment investment is capital expenditure for methods, technologies, processes or equipment designed to collect and remove pollution and pollutants (e.g. air emission, effluents or solid waste) after their creation, prevent the spread of and measure the level of the pollution, and treat and dispose of pollutants. Another name used for pollution treatment investments is **end-of-pipe investments** as these investments include distinct, identifiable components, which are implemented at the end of or completely outside the production line and adding or removal of these facilities would not affect functioning of the production line. End-of-pipe facilities are meant to compose or extract the pollutants already generated in production line. Pollution treatment investments are shown schematically on Figure 2.

Pollution prevention investment is another type of environmental investments. While pollution treatment investments take care of and treat pollution already generated, pollution prevention involves changes in production, operating process, or raw materials used to prevent or reduce pollution at the source. Pollution prevention investments are defined as capital expenditures for new or adapted of existing methods, technologies, processes, equipment designed to prevent or reduce the amount pollution created at the source, thereby reducing the degradation of environment caused by production process. Pollution prevention investment may be separately identifiable or integrated with the overall operating activity in a way that makes it difficult to identify separately. Pollution prevention investments are shown schematically on Figure 3.

Figure 1. The decision tree to estimate the environmental protection expenditure*

* Environmental Expenditure Statistics. Draft Industry Data Collection Guidebook. Eurostat 2002.

Figure 2. *Pollution treatment investments (end-of-pipe investments)**

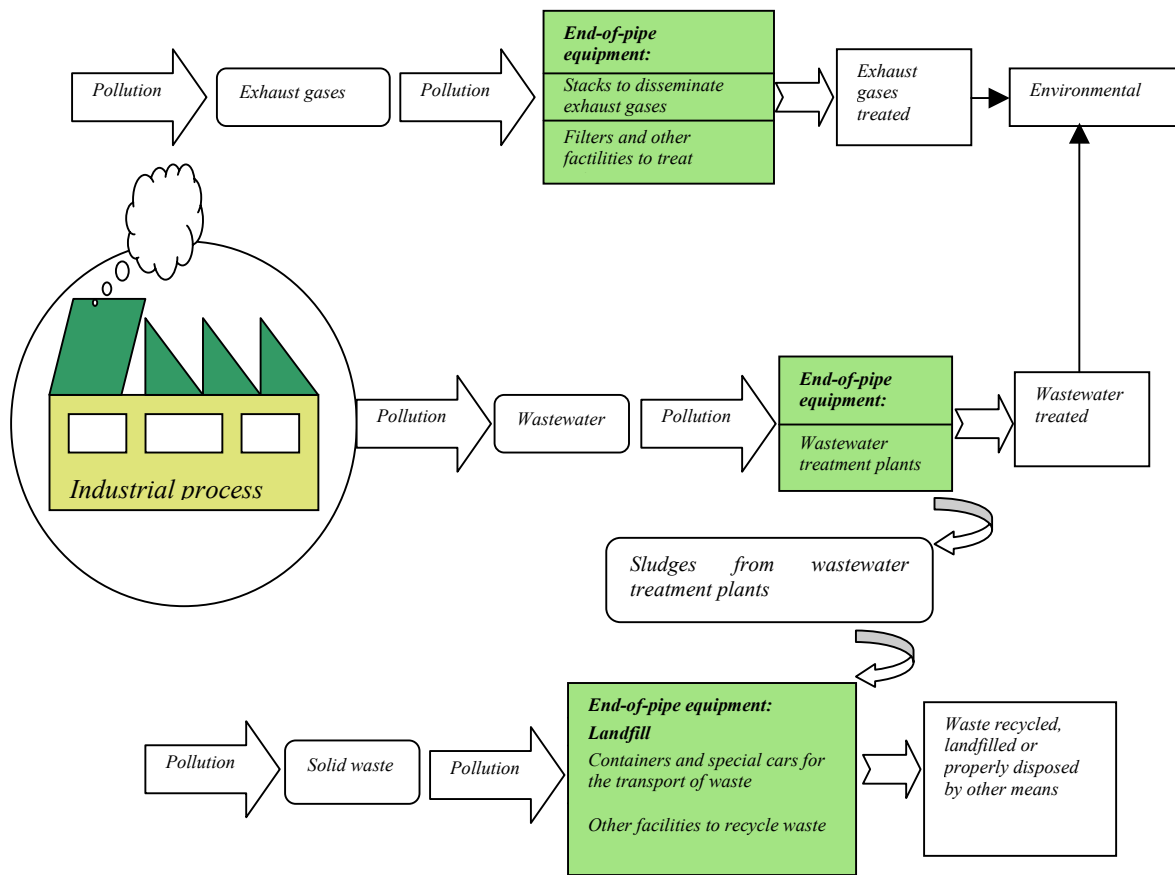
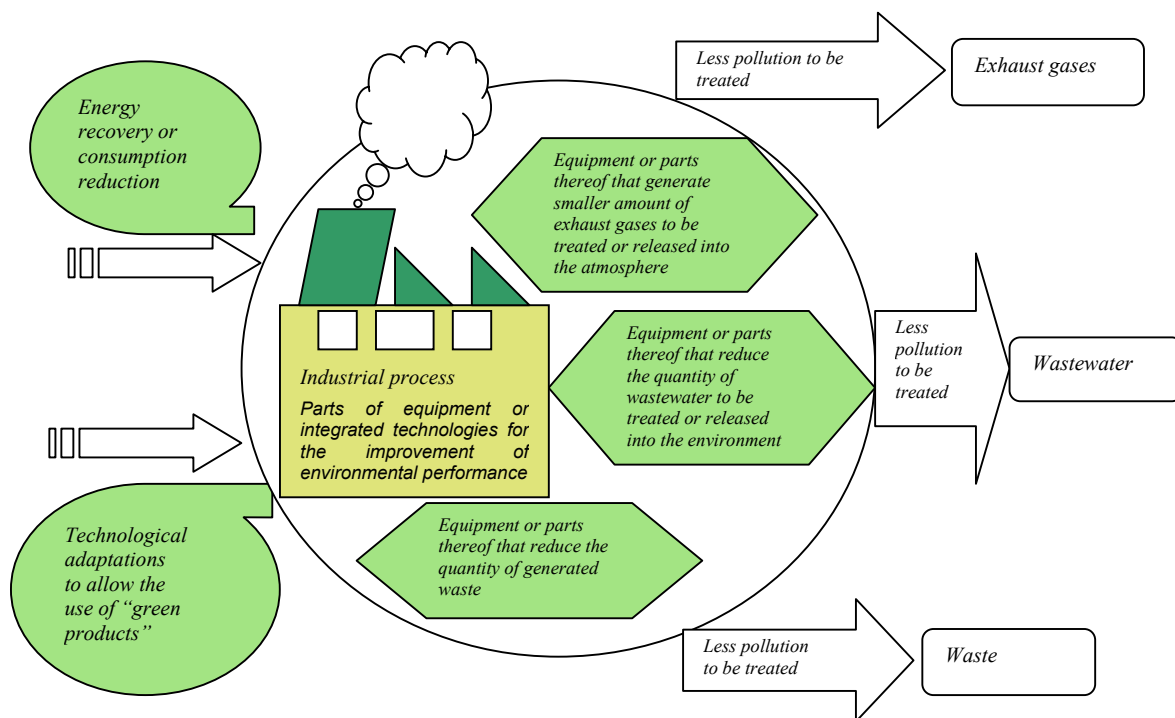

Figure 3. *Pollution prevention investments**

* Environmental Expenditure Statistics. Draft Industry Data Collection Guidebook. Eurostat 2002.

2. ENVIRONMENTAL PROTECTION EXPENDITURE OF BUSINESS SECTOR

From point of view of environmental protection activity all enterprises can be divided into two categories:

1) enterprises, which are not specialised producers of environmental protection services. These enterprises are involved in industry or other business activities and operating of these enterprises is accompanied with arising of pollution and waste or other negative consequence on environment;

2) enterprises the main or secondary activity of which is producing environmental protection services. These enterprises are engaged in minimising the negative consequences on environment produced by other enterprises. The major part of services includes waste collection, waste treatment and sewage treatment. Environmental consulting also belongs to this category. Enterprises producing goods for environmental protection are not included in specialised producers.

Environmental protection expenditures of both categories of enterprises (environmental protection investments and current expenditures for environmental protection) will be reviewed separately. Environmental protection expenditures are divided by environmental activity (waste management, wastewater management, protection and remediation of soil, groundwater and surface water, protection of ambient air and climate, etc.), by economic activity of enterprises and in case of environmental investments by financing source.

In 2002 the total environmental protection expenditures of business sector made up 1.5 billion kroons, which accounted for 1.3% of GDP.

Environmental investments of business sector made up 711 million kroons — 0.7% of GDP.

In detail the total environmental protection expenditures of business sector will be discussed in Chapter 2.3.

2.1 Enterprises not specialised in environmental protection

2.1.1. Investments in environmental protection

Environmental protection investments include all capital expenditure where the main purpose is to collect, treat, monitor and control, reduce, prevent or eliminate pollutants and pollution or any other degradation of the environment. In case of not specialised enterprises two kinds of environmental investments can be distinguished:

1) pollution treatment investment is capital expenditure for methods, technologies, processes or equipment designed to collect and remove pollution and pollutants (e.g. air emissions, effluents or solid waste) after their creation, prevent the spread of and measure the level of the pollution, and treat and dispose of pollutants. These are end-of-pipe facilities, which are implemented at the end of or completely outside the production line and which aim is to collect and prevent emission of pollutants into the environment. Adding or removal of these facilities would not affect in the main the functioning of the production line.

2) investment for pollution prevention is capital expenditure for new or adapted existing methods, technologies, processes, equipment designed to prevent or reduce the amount of pollution created at the source, thereby reducing the degradation of environment caused by production process. In case of substitution of old technology with new more environmental-friendly technology, the difference in cost of new and old technology is considered as environmental protection investment. In case of modification of existing technology, part of investment made for environmental protection is counted. If the main purpose of investment is different (technical, economical, etc.) it is not considered as environmental protection expenditure.

*In 2002, environmental protection investments of not specialised producers made up **477 million kroons** (360 million kroons in 2001). More than half of it (257 million kroons) was invested into end-of-pipe equipment. 220 million kroons were invested in integrated technologies. In 2001 more was invested in integrated technologies than in end-of-pipe equipments (168 and 191 million kroons, respectively).*

In 2001, waste management was the main environmental protection activity of not specialised producers — 145 million kroons (40% of all environmental investments) were invested into waste management. In 2002 most of the investments were made for protection of ambient air and climate (256 million kroons). 121 million kroons were invested for waste management and 43 million kroons for wastewater management in 2002.

Investments for pollution prevention predominated in case of waste management and investments for protection of ambient air and climate (64% of all investments made for waste management and 51% of all investments made for protection of ambient air and climate were investments for pollution prevention), at the same time end-of-pipe equipment made up most of investments for wastewater management (97% of all investments made for wastewater management).

Table 1. *Environmental protection investments of not specialised producers by environmental protection activity, 2002 (thousand kroons)*

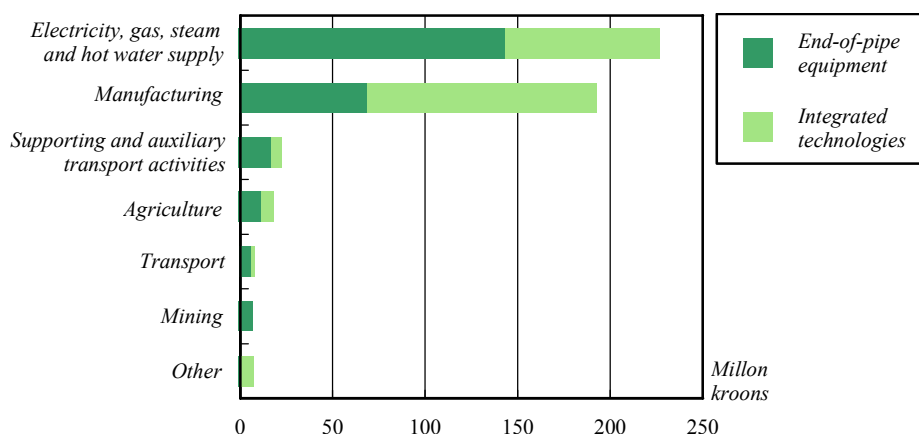
Environmental protection activity	Investments for pollution treatment	Investments for pollution prevention	Total
Protection of ambient air and climate	124 560	131 285	255 845
Wastewater management	41 461	1 128	42 589
Waste management	44 066	77 310	121 376
Protection and remediation of soil, groundwater and surface water	34 388	1 000	35 388
Noise and vibration abatement	2 086	7 405	9 491
Protection of biodiversity and landscapes	0	0	0
Protection against radiation	0	2 195	2 195
Research and development	251	0	251
Other environmental protection activities	9 646	0	9 646
Total	256 458	220 323	476 781

In 2002, all kind of filters and cyclones made up the majority of end-of-pipe equipment obtained by not specialised enterprises. 114 million kroons were invested for filters and cyclones, which is 45% of all end-of-pipe investments. Waste depositories facilities were on the second place by the scale of investments (31 million kroons), and all kind of wastewater treatment and sewerage made up the third bigger group of investment objects (26 million kroons).

Enterprises dealing with electricity, gas, steam and hot water supply made the most of environmental investments among not specialised producers (47% of all environmental investments of not specialised producers). Manufacture enterprises were second bigger environmental investors; they made 40% of all environmental investments. The share of not specialised enterprises with other economic activities in total environmental investments accounted for 13%.

If enterprises of other economic activities invested mostly into pollution treatment, then manufacturing enterprises invested mostly into pollution prevention (manufacturing enterprises made 65% of all investments for pollution prevention).

Figure 4. *Environmental protection investments of not specialised producers by economic activity of enterprise, 2002*

75% of investments were made in internal funds and 20% in bank credits. Internal funds were main source for end-of-pipe investments; at the same time bank credits were the main investment source for investments for pollution prevention. 70% of environmental protection investments of not specialised producers were made in big enterprises with more than 250 employees.

Table 2. *Environmental investments of not specialised producers by sources of funds, 2002*
(thousand kroons)

Source of funds	Investments for pollution treatment	Investments for pollution prevention	Total
Internal funds	237 150	121 879	359 029
Bank credits	4 759	91 706	96 465
State budget funds	13 172	1 191	14 363
Local budgets	131	5 354	5 485
Foreign capital	1 246	-	1 246
State budget	-	193	193
Total	256 458	220 323	476 781

2.1.2. Current expenditure on environmental protection

Current expenditure on environmental protection includes labour expenditure, payments for rent, leasing and insurance, expenditure on measurement and monitoring of pollution level, use of energy and other material goods and purchase of services, where the main purpose is to prevent, reduce, treat or eliminate pollutants and pollution or any other degradation of environment resulting from the operating activity of the company. General administration and other activities, which are not directly linked to environmental protection equipment as setting up and maintaining environmental information systems, preparation for environmental licenses, registration and certification, environmental education and information, making environmental reports, etc. are included. Current expenditures are divided into the following types:

in-house spending — expenditures on operation of environmental protection equipment (including expenditure for waste collection, storage and treatment) and administration of environmental protection;

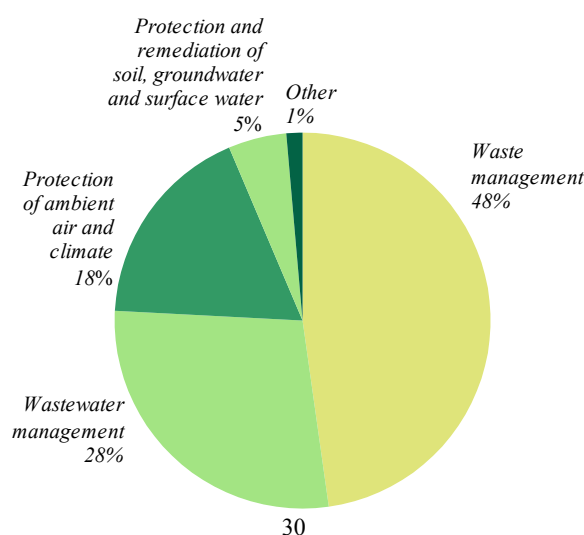
payments/purchases — all fees, charges, and similar payments to **external bodies** (outside the reporting unit) in exchange of environmental protection services related to the environmental impacts of the operating activity of the company (payments for collecting and treatment of solid waste, collection and treatment of wastewater, payments to environmental consultants, payments for removal, treatment or containment of contaminated soil or water body, etc.);

pollution charges — charge to be paid pursuant to the Pollution Charge Act for release of pollutants or waste into the environment.

In 2002, the total current expenditure on environmental protection of not specialised producers was 698 million kroons, which is 22% more than in 2001 (572 million kroons). Expenditure on operation of environmental protection equipment and administration of environmental protection (in-house spending) made up 171 million kroons (155 million kroons in 2001), payments for environmental protection services 282 million kroons (199 million kroons in 2001) and pollution charges made up 245 million kroons.

Current expenditure of not specialised producers on waste management was 334 million kroons and on wastewater management 196 million kroons. 124 million kroons were spent on protection of ambient air and climate, 35 million kroons on protection and remediation of soil, groundwater and surface water and 9 million kroons on all other environmental protection activities.

Figure 5. *Current expenditure on environmental protection of not specialised producers by environmental protection activity, 2002*

The manufacture enterprises had the biggest current expenditure on environmental protection (322 million kroons in total, which is 30% more than in 2001). Enterprises engaged in electricity, gas, steam and hot water supply had the second bigger current expenditure on environmental protection (248 million kroons in total, almost the same as in 2001).

Payments for environmental protection services (198 million kroons) and in-house spendings (83 million kroons) made up the majority of current expenditure on environmental protection of manufacture enterprises. Pollution charge (189 million kroons) accounted for the greatest share of current expenditure on environmental protection of enterprises engaged in electricity, gas, steam and hot water supply.

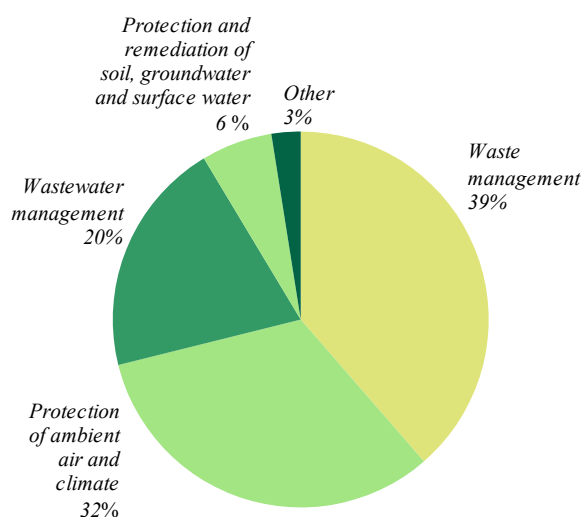
Table 3. **Current expenditure on environmental protection of not specialised producers by economic activity of enterprise, 2002**
(thousand kroons)

Economic activity	In-house spending	Payments/purchases	Pollution charge	Total
Manufacture	83 960	197 898	39 736	321 594
Electricity, gas, steam and hot water supply	44 379	14 803	188 639	247 821
Supporting and auxiliary transport activities	7 991	4 079	1 013	13 083
Mining	13 863	8 739	12 868	35 470
Construction	8 716	25 107	957	34 780
Transport	3 392	21 991	161	25 544
Other	8 900	9 489	1 729	20 118
Total	171 201	282 106	245 103	698 410

2.1.3. Total expenditure on environmental protection

In 2002 investments and current expenditure on environmental protection of not specialised producers totalled 1.2 billion kroons (931 million kroons in 2001). The share of investments of environmental expenditures increased from 35% to 41% in 2002. Most environmental expenditure of not specialised producers was made on waste management (455 million kroons). 380 million kroons were spent on protection of ambient air and climate and 239 million kroons on wastewater management.

Figure 6. **Environmental protection expenditure of not specialised producers by environmental activity, 2002**

2.1.4. Revenue from environmental protection activities

Sometimes environmental protection activities produce by-products that have economic value. In 2002 not specialised producers received 97 million kroons as sold revenue from by-products of environmental protection activities (energy generated or material recovered, as a result of waste treatment, etc.). Most of the revenue was received by enterprises engaged in wood industry (30.2 million kroons), mining (19.3 million kroons), manufacturing of food (11.3 million kroons) and transport (7.6 million kroons). The sold revenue was received mainly from by-products of waste management.

In 2002 not specialised producers received subsidies in the value of 9 million kroons for financing environmental protection activities, which is as much as in 2001. 3.3 million kroons were received for protection of ambient air and climate and 2.5 million kroons for protection and remediation of soil, groundwater and surface water.

2.2. Enterprises specialised in environmental protection

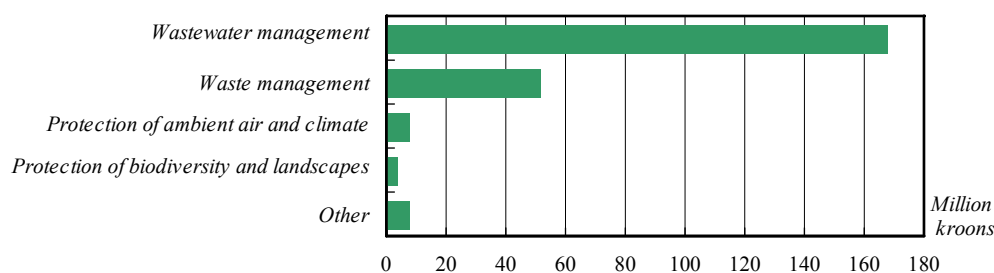
2.2.1. Investments in environmental protection

In case of specialised producers of environmental services, environmental investments are not divided into investments for pollution treatment and pollution prevention. All environmental investments of specialised producers are considered to be investments for pollution treatment (end-of-pipe investments).

In 2002, the total investments of specialised producers of environmental services made up 234 million kroons, which is slightly less than in 2001 (248 million kroons).

As in 2001, the biggest investments of specialised producers were made on wastewater management. 167 million kroons in total were invested on wastewater management, which is 15 million kroons less than in 2001. At the same time investments on waste management increased almost twice (from 27 million kroons to 51 million kroons). In 2002 compared to 2001, more was invested on protection of ambient air and climate (7 million kroons) and on protection of biodiversity and landscape (2 million kroons).

Figure 7. Environmental protection investments of specialised producers by environmental protection activity, 2002

The main object for investment of specialised producers in 2001 was sewerage; in 2002 the biggest investments were made on wastewater treatment plants (102 million kroons) and on different kind of waste treatment facilities (58 million kroons). Sewerage was on the third place with 52 million kroons.

77% of investments of specialised producers were made by enterprises of wastewater management and 20% by waste management enterprises.

Enterprises engaged in wastewater management are investing also on other environmental protection activities than wastewater management (waste management or for protection and remediation of soil, groundwater and surface water, etc.); therefore total investments made by wastewater management enterprises are bigger than investments on the environmental activity "wastewater management".

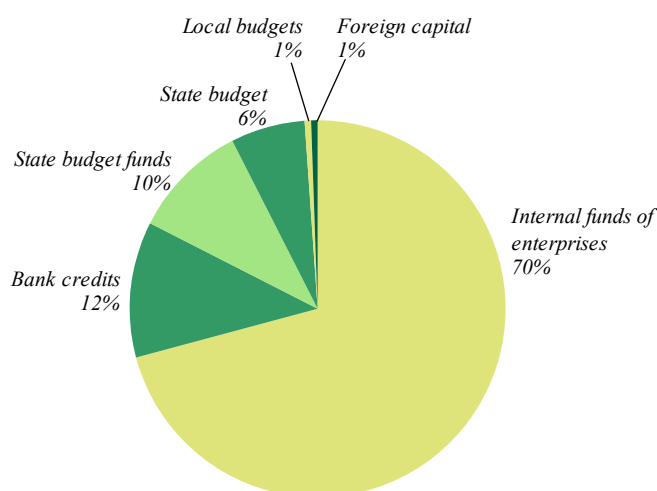
Table 4. Environmental protection investments of specialised producers by economic activity of enterprises, 2002 (thousand kroons)

Economic activity	Environmental protection investments
Wastewater management	181 236
Waste management	47 589
Environmental consulting	2 666
Nature reserves activities	1 542
Enterprises with environmental protection as secondary activity	1 386
Wholesale of waste and residuals	59
Total	234 478

In 2002, the most of total investments of specialised producers of environmental services were made from internal funds of enterprises. The share of internal funds in investments increased from 55% to 71%, the share of bank credits increased from 5% to 12% and the share of state budget funds from 2% to 10% compared to 2001. Much less of foreign capital were used for investments in 2002 (the share of foreign capital decreased from 23% to 1%).

Figure 8. Environmental protection investments of specialised producers by source of financing, 2002

2.2.2. Current expenditure on environmental protection

In 2002 the total current expenditure on environmental protection of specialised producers of environmental services were 633 million kroons, which is as much as in 2001. Expenditures on operation of environmental protection equipment and administration of environmental protection (in-house spending) made up 571 million kroons, payments for environmental protection services 48 million kroons and pollution charge 13 million kroons.

In 2001 the current expenditure on environmental protection by specialised producers of environmental services was biggest on wastewater management (415 million kroons), in 2002 the biggest environmental current expenditures were in waste management (329 million kroons). In 2002 specialised producers of environmental services used 274 million kroons on wastewater management (514 million kroons in 2001), 17 million kroons for protection and remediation of soil, groundwater and surface water and 13 million kroons on other environmental activities.

In 2002, current expenditure on environmental protection was biggest in enterprises of wastewater management — 272 million kroons. In-house spending accounted for the largest share of it (88%). Current expenditure on environmental protection of waste management enterprises totalled 202 million kroons, of which in-house spending accounted for 88%.

Table 5. Current expenditure on environmental protection of specialised producers by economic activity of enterprises, 2002
(thousand kroons)

Economic activity	In-house spending	Payments	Pollution charge	Total
Wastewater management	239 887	25 922	6 362	272 171
Waste management	177 229	20 201	4 143	201 573
Recycling	114 424	11	0	114 435
Activity of natural parks	22 874	354	1	23 229
Wholesale of wastes and residuals	9 190	84	0	9 274
Environmental consulting	5 719	1 256	0	6 975
Enterprises with environmental protection as secondary activity	1 997	348	2 922	5 267
Total	571 320	48 176	13 428	632 924

2.2.3. Revenue from environmental protection activities

In 2002, the revenue of specialised producers of environmental services (enterprises which main economic activity is sewage and refuse disposal, sanitation and similar activities; street cleaning; collection and purification of wastewater; decontamination of contaminated soil and water bodies; consulting and research on environment, etc.) from environmental protection activities made up 376 million kroons, of which 373 million kroons from environmental protection activity and 3 million kroons as receipts from recovered materials. Most of revenues (169 million kroons) were received from waste management and recycling (131 million kroons).

99% of the revenue was received by enterprises with environmental protection as the main economic activity. The revenue from environmental protection activities of enterprises with environmental protection as secondary economic activity accounted for 2 million kroons.

In 2002 specialised producers of environmental services received subsidies for financing environmental protection activities in the value of 29 million kroons, of which 14 million kroons for waste management and 8 million kroons for wastewater management.

2.3. Total environmental protection expenditure of business sector

All enterprises may be divided into two categories: enterprises which economic activity gives rise to degradation of environment (not specialised enterprises) and enterprises which main activity is to reduce the degradation of the environment (specialised enterprises).

Part of the expenditures spent on environmental protection by not specialised enterprises (e.g. payments for environmental services as waste water or waste management, etc.) is received as revenue by specialised producers of environmental services. Specialised producers use this money for financing their environmental investments or current expenditure on environmental protection. That is the reason why the environmental protection expenditures of specialised and not specialised enterprises cannot be summed up in order to specify total environmental protection expenditures of business sector. In order to avoid double counting, the total environmental protection expenditures of business sector must be calculated according to the following formula:

Total environmental expenditures of business sector = environmental investments of not specialised enterprises + current expenditure on environmental protection of not specialised enterprises + environmental investments of specialised producers of environmental services + current expenditure on environmental protection of specialised producers of environmental services.

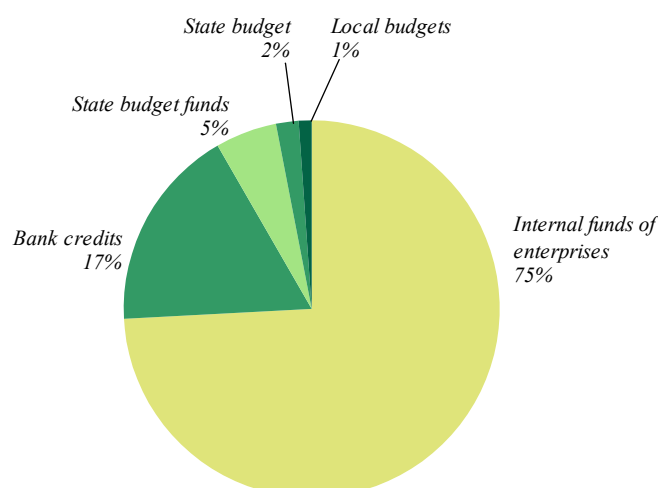
In 2002, according to the above-mentioned formula the total environmental protection expenditures of business sector made up 1.5 billion kroons (in 2001 — 1.3 billion kroons).

In 2002 the total environmental investments of business sector were 711 million kroons, which is 0.7% of GDP (607 million kroons and 0.6% in 2001). Environmental investments made up 49% of total environmental expenditures. Not specialised producers of environmental services made 67% of environmental investments, but only 23% of in-house spending. Most of investments were financed by internal funds of enterprises and bank credits.

Table 6. **Environmental protection expenditures of enterprises, 2001, 2002**
(million kroons)

	2001	2002
Total environmental protection expenditures	1 306	1 454
Investments	607	711
pollution treatment	416	491
pollution prevention	191	220
share of investments in GDP, %	0.62	0.66
Current expenditures	1 227	1 331
in-house spending	699	743
payments	248	330
pollution charge	280	258
Share of environmental protection expenditures in GDP, %	1.33	1.35

Figure 9. Total environmental protection investments of business sector by source of financing, 2002

In 2002, most environmental investments of business sector were made on protection of ambient air and climate — 263 million kroons (in 2001 most environmental investments were made on wastewater management — 233 million kroons). 209 million kroons were invested in wastewater management and 172 million kroons in waste management.

Figure 10. Environmental protection investments of business sector by environmental protection activity, 2002

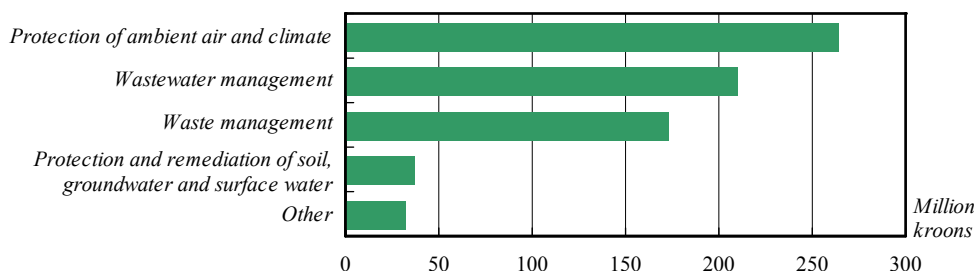

Table 7. Environmental protection expenditures of enterprises by environmental protection activities, 2001, 2002 (million kroons)

	2001			2002		
	investments	current expenditures	total	investments	current expenditures	total
Protection of ambient air and climate	139	128	267	263	124	387
Wastewater management	233	618	851	209	663	872
Waste management	171	410	581	172	470	642
Protection and remediation of soil, groundwater and surface water	39	42	81	36	52	88
Other	25	29	54	31	22	53

In 2001 the methodology of data collection of environmental protection expenditure changed. The pollution charge was first time included into the current expenditure on environmental protection. The number of enterprises involved in the survey was bigger in 2001. In previous years enterprises which economic activities were mining, manufacturing, electricity, gas and water supply, collection, purification and distribution of water, service end repair of motor vehicles and sale of spare parts and land transport were surveyed. Other economic activities were represented only by enterprises producing environmental protection services. In 2001, the survey covered also enterprises of agriculture, forestry, fishery, construction, total transport, etc.

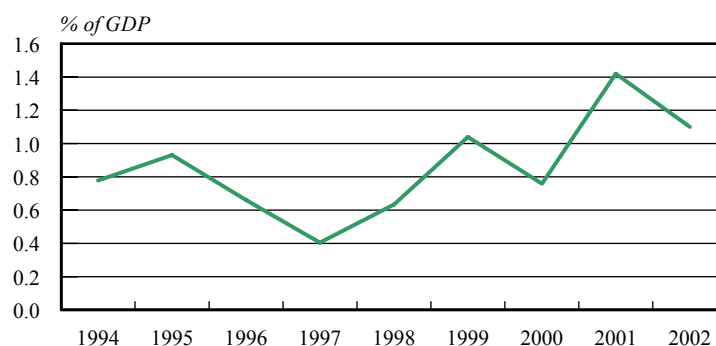
As enterprises of water supply are simultaneously dealing with wastewater management, they are included in specialised producers of environmental services.

Classification of environmental protection activities has also changed. In previous years wastewater management was a part of protection and remediation of soil, groundwater and surface water, now wastewater management is an individual environmental protecting activity. In previous years, expenditures on research and development were a separate kind of environmental protection expenditure, starting from 2001 research and development is one of environmental protection activities.

In previous years only the revenue from sold by-products of environmental protection activities was considered revenue of environmental protection activities. Since 2001, the revenue of specialised producers of environmental services received from environmental protecting activities is also recorded. The enterprises with environmental protection as secondary activity are recorded separately.

Due to the changed methodology of data collection of environmental protection expenditures, comparisons with environmental protection expenditures of 2001 and 2002 are possible. However longer trends in environmental protection expenditures might be estimated on the basis of investments of manufacturing enterprises. Methodology of data collection of total environmental protection investments is not changed much, at the same time investments of manufacturing make up the major share of environmental protection expenditures of not specialised enterprises.

Figure 11. Total environmental protection investments of manufacturing, 1994–2002*

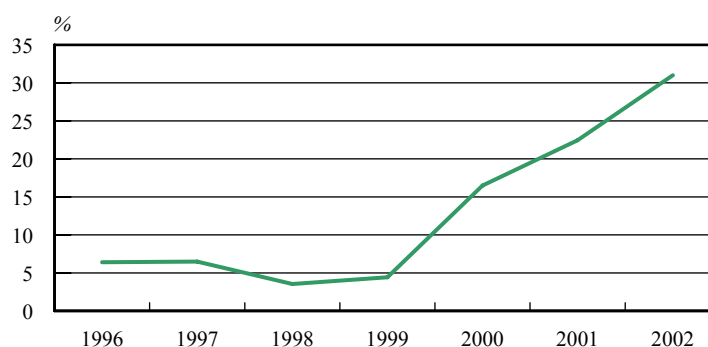

* In current prices.

Although environmental protection investments of manufacturing vary from year to year, there is a general increasing trend of environmental protection investments.

The structure of environmental protection investments of manufacture enterprises is changing: the share of pollution prevention in total investments is increasing.

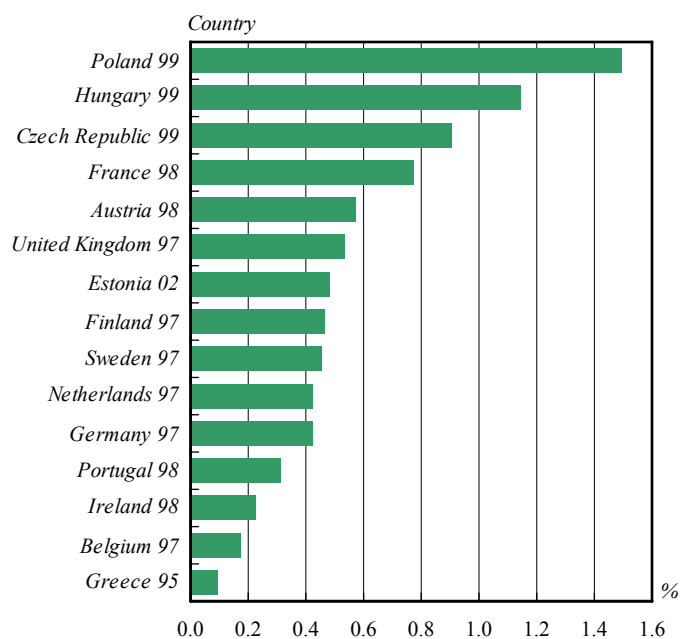
Figure 12. The share of pollution prevention investments in total environmental investments of manufacturing enterprises, 1996–2002

In 2002, the total environmental protection expenditures of business sector accounted for 1.1% of GDP.

In 1998, the total environmental protection expenditures of the European Union made up 120 billion euros, which accounted for 2.6% of GDP*. In 2002, Estonian environmental protection expenditures as share of GDP were twice less than the average environmental protection expenditures of the European Union. At the same time in 2002 environmental protection expenditures as share of GDP of manufacturing enterprises were higher than in most of the European Union countries.

Figure 13. Environmental protection expenditures of manufacturing enterprises as share of GDP, 2002

In 1998, manufacturing enterprises of the European Union made on an average 40% of environmental investments on wastewater management, 35% on waste management and 10% on protection of ambient air and climate*. In 2002, the share of investments on waste management in environmental investments of Estonian manufacturing enterprises was much bigger (46%), the share of investments on protection of ambient air and climate lower than the average of the European Union (17%).

* Measuring progress towards a more sustainable Europe, Eurostat 2001.

3. ENVIRONMENTAL PROTECTION EXPENDITURE OF PUBLIC SECTOR

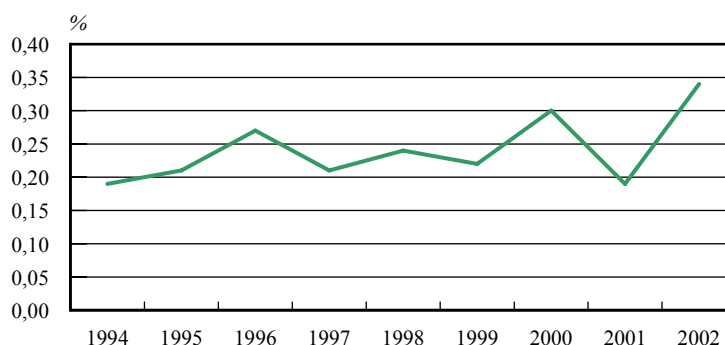
Environmental protection expenditures are made besides business sector also by public sector: central government, local governments and Environmental Investments Centre. Environmental protection expenditures shown by them partly cover each other (money transference from central government to local governments, participation of local governments in financing the objects of State Investment's Programme, money transfers from Environmental Investments Centre to local governments, etc.) For that reason we cannot add their expenditures in order to find the total environmental protection expenditures of public sector.

Hereinafter we review separately environmental protection expenditures of central government, local governments and Environmental Investments Centre. Environmental protection expenditures of local governments were obtained by statistical survey, environmental protection expenditures of central government on the basis of state budget and environmental protection expenditures of Environmental Investments Centre on the basis of the national programme for 2002 of Environmental Investments Centre.

3.1. Local governments

In 2002, the total environmental protection expenditures of local government made up 367 million kroons — twice more than in 2001 (183 million kroons). In 2002, the environmental protection expenditures of local governments accounted for 0.33% of GDP (0.19% of GDP in 2001).

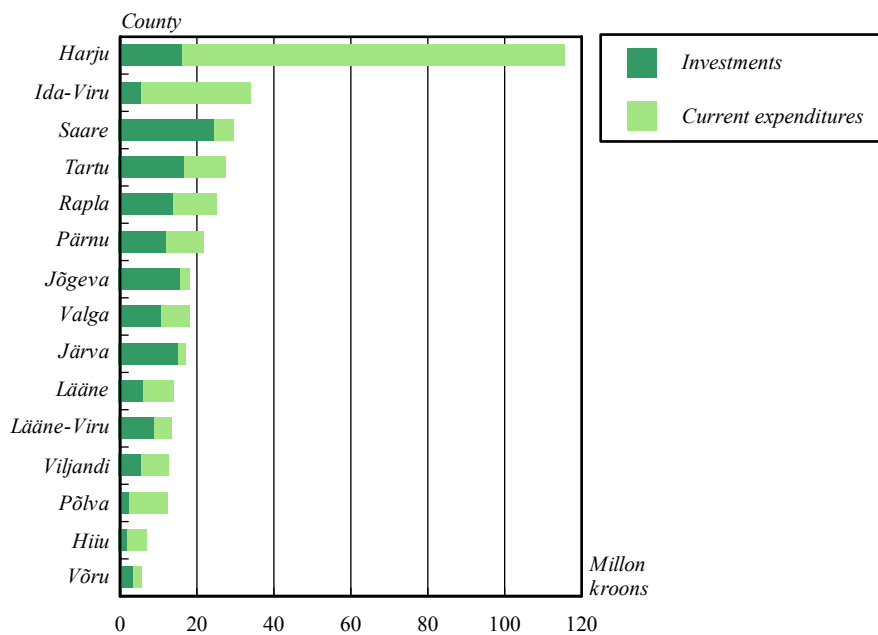
Figure 14. The share of environmental protection expenditures of local governments in GDP, 1994–2002

In 2001, expenditures of local governments were biggest on wastewater management, but in 2002 the biggest expenditures were made on waste management. The expenditures on waste management increased 3 times compared to last year — from 65 million kroons to 186 million kroons. Expenditures on wastewater management and protection and remediation of soil, groundwater and surface water increased also (from 81 million kroons to 138 million kroons for wastewater management and from 21 million kroons to 29 million kroons for protection and remediation of soil, groundwater and surface water).

Investments accounted for 45% of total environmental protection expenditures of local government. There were big differences in the amount and share of investments between different local governments. The biggest environmental protection expenditures were made in Harju and Ida-Viru county (115 and 34 million kroons, respectively), at the same time, the current expenditure on environmental protection made up most of environmental protection expenditures of these counties. In 2002 environmental protection expenditures of Ida-Viru county were almost the same as in 2001 (34 million kroons), but environmental protection expenditures of Harju county increased over four times (from 26 million kroons to 115 million kroons), mostly due to expenditures of closing of Pääsküla landfill and opening of Jõelähtme landfill.

Figure 15. Environmental protection expenditures of local governments by county, 2002

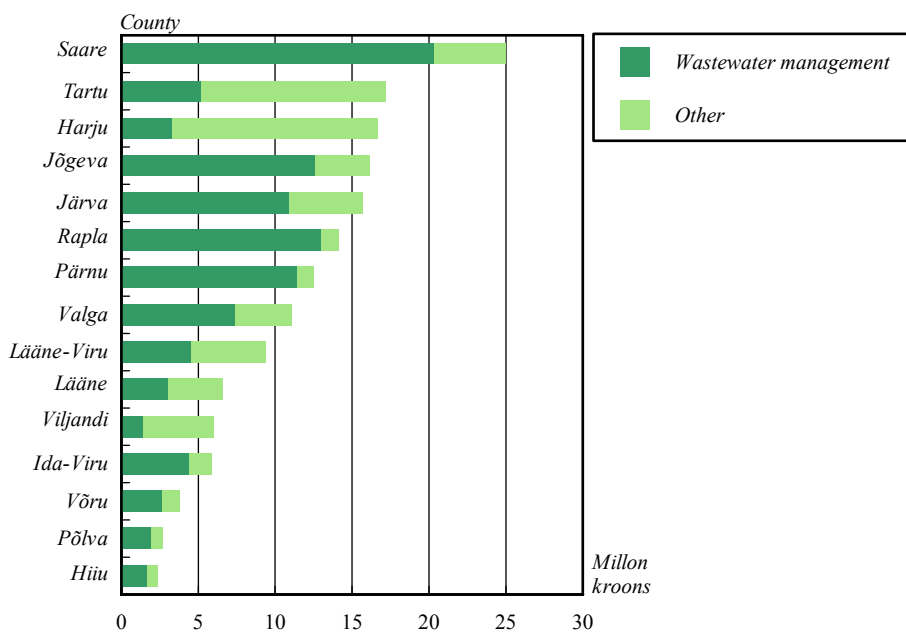

3.1.1. Investments in environmental protection

In 2002, environmental protection investments of local governments made up 164 million kroons. Such as last year most of investments were made on wastewater management (105 million kroons). 32 million kroons were invested in waste management and 20 million kroons were invested on protection and remediation of soil, groundwater and surface water.

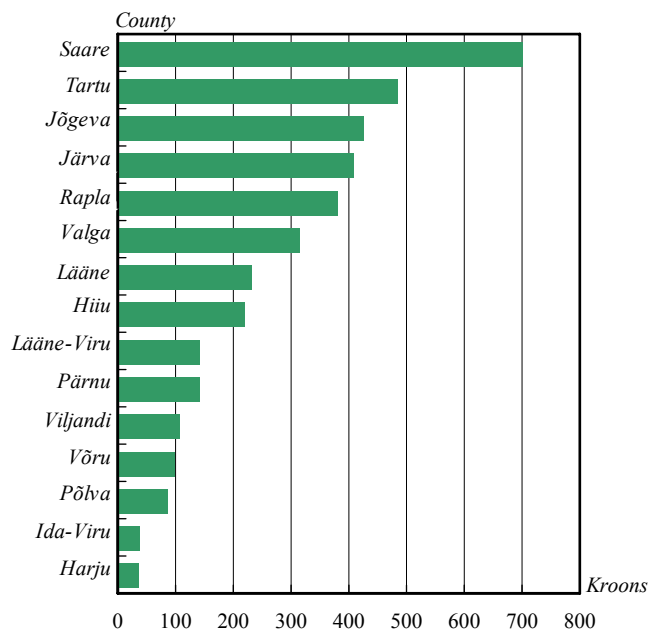
In 2002, biggest environmental protection investments were made in Saare county (25 million kroons) and Tartu county (17 million kroons). Environmental protection investments were smallest in Hiiu county (2 million kroons) and Põlva county (3 million kroons).

Figure 16. Environmental protection investments of local governments, 2002

Environmental protection investments per capita in different counties vary from 32 kroons to 696 kroons. In 2002, environmental protection investments per capita were biggest in Saare county (696 kroons) and Tartu county (480 kroons). Environmental protection investments per capita were smallest in Harju county (32 kroons) and Ida-Viru county (33 kroons).

Figure 17. Environmental protection investments of local governments per capita, 2002

41% of environmental protection investments were spent on construction and renovation of sewerage and 23% on construction and renovation of wastewater treatment plants. 12% was used for set-up of new landfills or for converting old landfills more environmental-friendly, 6% for closing old landfills, 5% for cleaning up water bodies and 4% for liquidation of old fuel tanks and accompanying soil remediation.

In 2002 most of environmental protection investments of local government were financed from state budget funds — 73 million kroons. 55 million kroons were spent from local budget, the share of foreign capital was 25 million kroons and 11 million kroons were received from state budget.

3.1.2. Current expenditure on environmental protection

In 2002, the total current expenditure on environmental protection of local governments made up 204 million kroons. Expenditures on operation of environmental protection equipment and administration of environmental protection (in-house spending) made up 56 million kroons and payments for environmental protection services 131 million kroons.

The biggest current expenditures on environmental protection were in Harju county (98.7 million kroons) and the smallest in Võru and Järva counties (1.5 million kroons).

In 2002, expenditures on operation of environmental protection equipment and administration of environmental protection were biggest in Ida-Viru county — 19 million kroons (same as in 2001). Expenditures on operation of environmental protection equipment and administration of environmental protection were smallest in Hiiu and Järva counties (0.6 million kroons). Payments for environmental protection services were biggest in Harju county (93 million kroons, of which 85 million kroons of waster management) and smallest in Hiiu county (20,000 kroons).

The current expenditure on environmental protection of local government per capita was biggest in Hiiu county (417 kroons per capita), followed by Põlva and Rapla counties (290 kroons per capita).

Figure 18. Current expenditure on environmental protection of local governments per capita, 2002 (kroons)

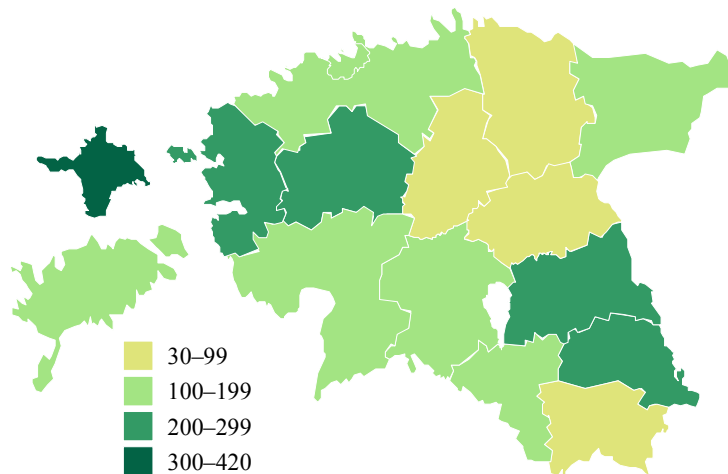
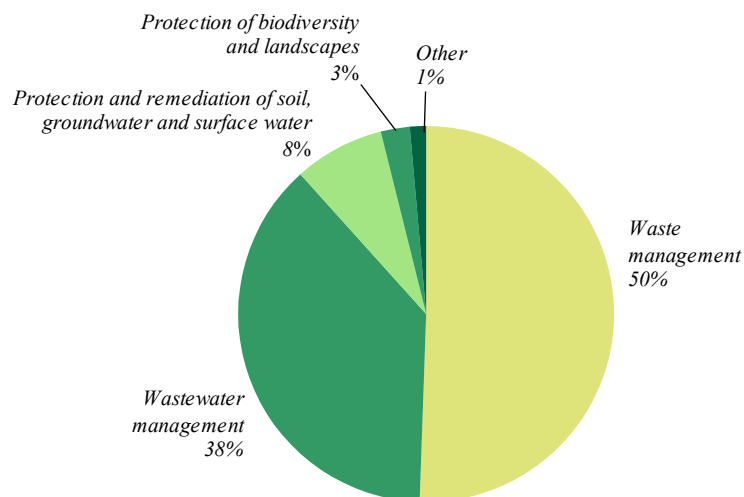

Figure 19. Current expenditure on environmental protection of local governments by environmental protection activity, 2002

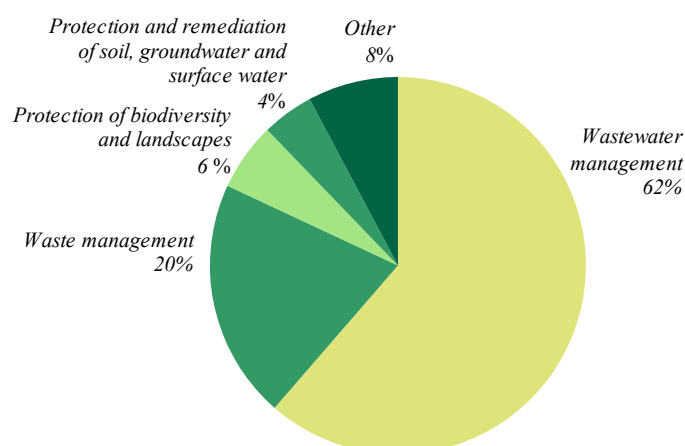
The biggest share of current expenditure on environmental protection of local government was used for waste management (186 million kroons, which is three times more than in 2001). 138 million kroons were used for wastewater management. The share of waste management in total environmental current expenditures decreased from 60% to 51% and the share of wastewater management increased from 21% to 38% during 2002.

3.1.3. Revenue from environmental protection activities

Local governments also render environmental protection services. In 2002, the revenue of local governments from environmental protection activities made up 8.5 million kroons. The revenue from environmental protection services decreased three times compared to 2001 (from 5 million kroons to 1.5 million kroons). Most of it (0.9 million kroons) was obtained from wastewater management. Local governments received 7 million kroons as sold revenue from by-products of environmental protection activities, which is as much as in 2001.

Receipts from pollution charge are not included in the revenue of local governments.

Figure 20. Revenue of local governments from environmental protection by environmental protection activity, 2002

The revenue of local governments from environmental protection activities was biggest in Hiiu county (1.6 million kroons) and Harju county (1.3 million kroons). The smallest revenue from environmental protection activities was obtained in Põlva county — 8,000 kroons.

3.2. Central government

In 2002, 1.1 billion kroons (including foreign aid and bank credits) were appropriated for protection of environment in state budget, which made up 3.2% of total state budget's expenditure. Expenditures for protection of environment increased by 325 million kroons (40%) compared to 2001. Investments made up 69% of expenditures for protection of environment.

3.2.1. Investments in environmental protection

In 2002, 779.1 million kroons were appropriated for environmental protection investments in State Investments Programme (SIP) (575.8 million kroons in 2001), most of which (739.3 million kroons) from non-budgetary resources. The total amount appropriated for environmental protection investments in State Investments Programme in 2002 increased by one third compared to 2001. Investments from state budget were by a half less compared to 2001 (39.8 million kroons — 2.4% of total investments financed from state budget). The share of environmental investments in investments financed from non-budgetary resources made up 30.7%.

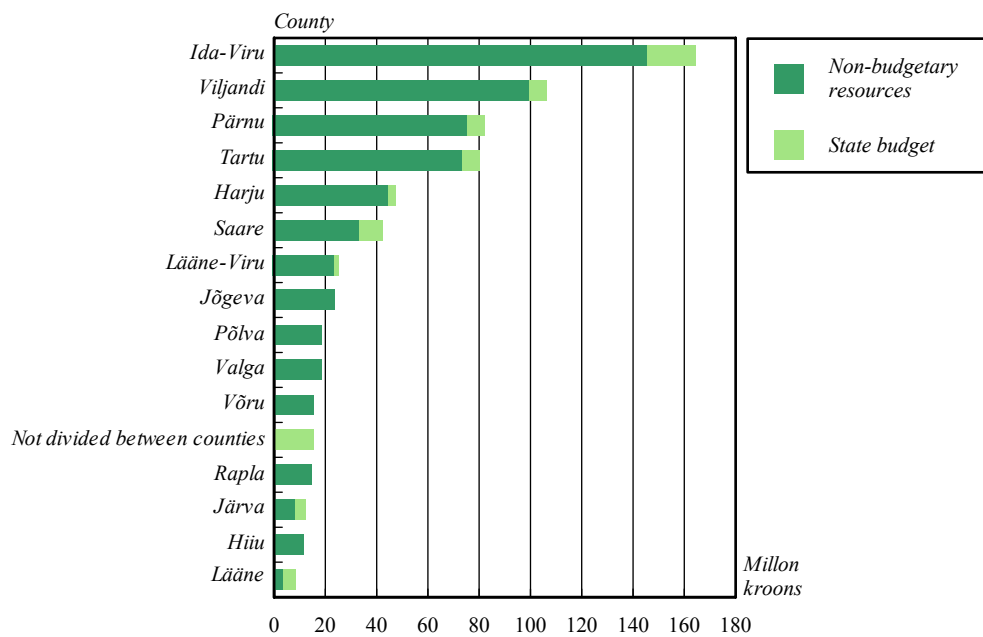
Table 8. Sub-programmes of state environmental investments, 2002 (thousand kroons)

	State budget	Share, %	Non-budgetary resources	Share, %	SIP, total	Share of SIP, %
Environmental protection	39 760	2.4	739 314	30.7	779 074	19.5
treatment of hazardous waste	12 653	0.8	164 975	6.9	177 628	4.4
water supply and protection programme	22 197	1.4	574 339	23.9	596 536	14.9
nature protection and conservation programme	2 910	0.2	0	0.0	2 910	0.1
meteorological research programme	2 000	0.1	0	0.0	2 000	0.1

Environmental investments made up 19.5% of the total amount of State Investments Programme for 2002, which is as much as in 2001.

24% of all state environmental investments were planned in Ida-Viru county (163.4 million kroons, of which 17.8 million kroons from state budget). The smallest environmental investments were planned in Lääne county (8.4 million kroons) and Hiiu county (10.9 million kroons).

Figure 21. State environmental investments by county, 2002

The analysis of descriptions of investments' objects shows that all investments do not correspond completely to statistical definition of environmental protection investment. According to the statistical definition the main purpose of environmental protection investment is to protect environment. Among the investments in the water supply and sewerage of a settlement only construction of sewerage is environmental protection investment. The investment which main purpose is to supply population with clean drinking water is not environmental protection investment.

On the basis of descriptions of investment's object the share of environmental investments in SIP was estimated. In the case of each investment the description and opinion of experts was used.

Table 9. Estimations of state environmental investments, 2001, 2002 (million kroons)

Investment	2001	2002
SIP	366	473
state budget	43	26
participation of local government	42	69
EIC	63	65
foreign aid	164	253
bank credits	54	60
Other investments financed from state budget	16	13
construction	8	6
acquisition	8	7
TOTAL	382	486

60% of state environmental investments were made on wastewater management and 26% on waste management. Most of investments on wastewater and waste management were financed with the help of foreign aid (64% and 48% of the investments of the corresponding environmental domain, respectively). 4% of environmental investments on wastewater management and 9% of investments on waste management were financed from state budget.

3.2.2. Revenue from environmental protection activities

In 2002, 192 million kroons was planned as income from pollution charge in state budget. Real income from pollution charge was 171.7 million kroons (89.4% of the planned income). 0.7 million kroons was planned from pollution charge, real income was 4.6 million kroons (seven times more than planned).

3.3. Environmental Investments Centre

In 2002, 260 million kroons were allocated from state budget for EIC.

There were 11 national programmes in EIC in 2002, the total cost of which was 326 million kroons.

According to estimations made on the basis of descriptions of projects, 65% of costs of national programmes correspond to the statistical definition of environmental protection expenditure. In total 1,016 projects and actions were financed in 2002. The share of investments made up 74% of costs of national programmes.

The biggest share of environmental expenditures of national programmes of EIC was used on wastewater management (37%) and waste management (33%).

The regional programme was intended to address regional priorities and constitutes a framework for implementation of small-scale projects that are not financed from the main programmes. The budget of the regional programme totalled 10 million kroons and allocated funds were divided between 15 counties according to their size, population and contribution to EIC revenue base.

Table 10. National programmes of Environmental Investments Centre, 2002
(thousand kroons)

Activity	Total cost	Environmental protection expenditure
Game management	4 417	439
Waste management	65 250	65 250
management of hazardous waste	26 189	26 189
management of non-hazardous waste	5 519	5 519
closing of landfills	13 989	13 636
projects, researches, development plans	19 553	19 553
Fishery	21 978	1 502
Environmental awareness	17 066	8 089
Nature protection	22 712	7 478
Earth crust	5 823	2 657
Forestry	20 878	12 553
Technologies	2 976	1 130
Water protection	148 166	96 037
sewage	78 206	60 638
drinking water	38 077	9 505
residual pollution	16 494	16 494
not structural projects	9 424	5 235
restoration of waters	5 965	4 165
Air pollution protection	6 494	5 692
Regional programme	10 000	...
TOTAL	325 760	210 827*

* Regional Programme included.

Figure 22. Allocation of funds of regional programme of EIC by counties, 2002

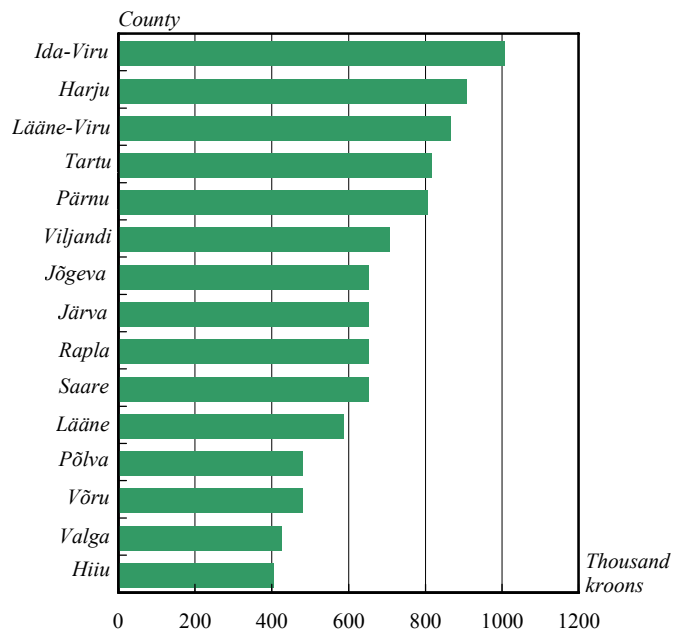
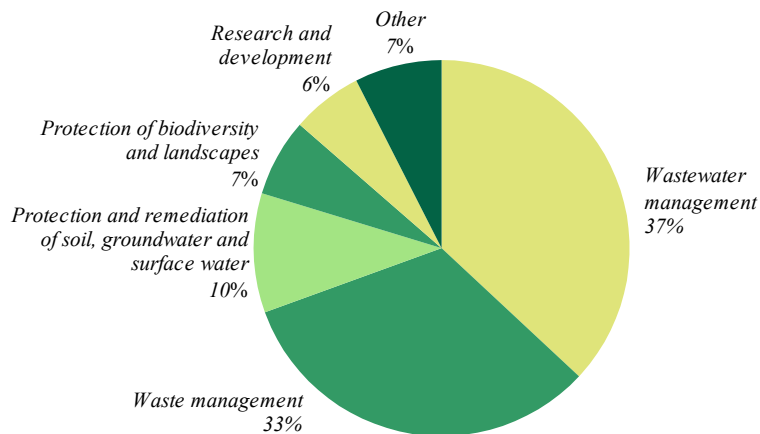

Figure 23. Environmental expenditures of EIC by environmental protection activity, 2002

4. METHODOLOGY

Data about the expenditure of enterprises on environmental protection were collected using sample survey. Rural municipality and city governments were enumerated completely.

Statistical unit

The statistical unit of the survey of enterprises is an enterprise as a legal person. Rural municipality and city governments serve as statistical units in the survey of rural municipality and city governments.

Population of enterprises

Population of enterprises consists of all enterprises which have been entered into the register of economically active enterprises (statistical profile) and whose main economic activity according to the Estonian Classification of Economic Activities (EMTAK) is as follows:

03	Agriculture
04	Forestry
05	Fishery
10–14	Mining
15–37	Manufacturing
15	manufacture of food products and beverages
17	manufacture of textiles
18–19	manufacture of wearing apparel; tanning and dressing of leather
20	manufacture of wood and wood products
21	manufacture of paper and paper products
22	publishing, printing and reproduction
23	production of purified oil-shale products
24	manufacture of chemicals and chemical products
25	manufacture of rubber and plastic products
26	manufacture of other non-metallic mineral products
27–28	manufacture of metals and fabricated metal products
29–30	manufacture of machinery and equipment
30	manufacture of office machinery and computers
31–33	manufacture of electrical and optical equipment
34, 35	manufacture of transport equipment
36	manufacture of furniture
37	Recycling
40	Electricity, gas, steam and hot water supply
41	Water supply
45	Construction
50	Service and repair of motor vehicles and sale of spare parts
5157	Wholesale of wastes and residuals
60–62	Transport
63	Transport supporting activities
90	Sewage and refuse disposal, street cleaning
92–53	Activity of nature reserves

Sample of enterprises

The sampling frame was the statistical profile. The population of enterprises was stratified according to enterprise's main economic activity and number of employees. According to the number of employees, enterprises in each kind of activity were divided into four groups: 1–9 employees, 10–49 employees, 50–99 employees, over 100 employees.

Enterprises with 100 and more employees as well as enterprises that were specialised in environmental protection activities (EMTAK 37, 41 and 90) were enumerated completely. All the other enterprises engaged in other economic activities were sampled.

Data about state budget are from the web site of the Ministry of Finance www.fin.ee

Data concerning Environmental Investments Centre are from the web site of EIC www.kik.ee

Keskkonnakaitsele mittespetsialiseerunud ettevõtete keskkonnakaitsekulud ja -tulud tegevusvaldkonna järgi, 2002

Environmental protection expenditure and revenue of not specialised enterprises by environmental protection activity, 2002

(tuhat krooni — *thousand kroons*)

Ettevõtte tegevusala, keskkonnakaitse tegevusvaldkond	Investeeringud		Jooksevkulud			Tulud keskkonnakaitse kõrvalsaaduste müügist	Subsiidiumid ja toetused	<i>Economic activity of enterprise, environmental protection activity</i>
	keskkonnakaitsevahenditesse	tootmisprotsessi muutmiseks	sisemised jooksevkulud	maksud	saastetasu			
	<i>Investments end-of-pipe installations</i>	<i>integrated technologies</i>	<i>Current expenditure in-house spending</i>	<i>payments</i>	<i>pollution charge</i>			
Põllumajandus	12 142	5 405	4 650	2 430	515	487	1 836	<i>Agriculture</i>
Välisõhu ja kliima kaitse	0	1 786	4	111	5	0	0	<i>Protection of ambient air and climate</i>
Heitveekäitlus	301	77	1 994	1 341	407	55	29	<i>Wastewater management</i>
Jäätmekäitlus	2 473	2 875	834	583	10	23	952	<i>Waste management</i>
Pinnase ning põhja- ja pinnavee kaitse	525	667	646	219	93	26	0	<i>Protection and remediation of soil, groundwater and surface water</i>
Kaitse müra ja vibratsiooni eest	0	0	243	0	0	0	0	<i>Noise and vibration abatement</i>
Bioloogilise mitmekesisuse ja maastiku kaitse	0	0	847	174	0	0	808	<i>Protection of biodiversity and landscapes</i>
Muu keskkonnakaitsetegevus	8 843	0	82	2	0	383	47	<i>Other environmental protection activities</i>
Metsamajandus	430	0	1 600	1 743	0	189	0	<i>Forestry</i>
Heitveekäitlus	255	0	0	48	0	0	0	<i>Wastewater management</i>
Jäätmekäitlus	151	0	66	1 695	0	189	0	<i>Waste management</i>
Pinnase ning põhja- ja pinnavee kaitse	24	0	35	0	0	0	0	<i>Protection and remediation of soil, groundwater and surface water</i>
Bioloogilise mitmekesisuse ja maastiku kaitse	0	0	1 499	0	0	0	0	<i>Protection of biodiversity and landscapes</i>
Kalandus	0	0	449	201	26	943	0	<i>Fishery</i>
Heitveekäitlus	0	0	303	81	1	0	0	<i>Wastewater management</i>
Jäätmekäitlus	0	0	5	120	25	943	0	<i>Waste management</i>
Pinnase ning põhja- ja pinnavee kaitse	0	0	8	0	0	0	0	<i>Protection and remediation of soil, groundwater and surface water</i>
Muu keskkonnakaitsetegevus	0	0	133	0	0	0	0	<i>Other environmental protection activities</i>

Keskkonnakaitsele mittespetsialiseerunud ettevõtete keskkonnakaitsekulud ja -tulud tegevusvaldkonna järgi, 2002

Environmental protection expenditure and revenue of not specialised enterprises by environmental protection activity, 2002

(tuhat krooni — *thousand kroons*)

Järg — *Cont.*

Ettevõtte tegevusala, keskkonnakaitse tegevusvaldkond	Investeeringud		Jooksevkulud			Tulud keskkonnakaitse kõrvalsaaduste müügist	Subsiidiumid ja toetused	<i>Economic activity of enterprise, environmental protection activity</i>
	keskkonnakaitsevahenditesse	tootmisprotsessi muutmiseks	sisemised jooksevkulud	maksed	saastetasu			
<i>end-of-pipe installations</i>	<i>integrated technologies</i>	<i>in-house spending</i>	<i>payments</i>	<i>pollution charge</i>				
Mäetööstus	1 230	5 269	13 863	8 739	12 868	19 266	0	<i>Mining</i>
Välisõhu ja kliima kaitse	663	1 456	3 292	49	391	0	0	<i>Protection of ambient air and climate</i>
Heitveekäitlus	511	0	1 660	830	4 231	0	0	<i>Wastewater management</i>
Jäätmekäitlus	0	0	1 074	835	8 238	19 266	0	<i>Waste management</i>
Pinnase ning põhja- ja pinnavee kaitse	0	0	7 559	7 025	8	0	0	<i>Protection and remediation of soil, groundwater and surface water</i>
Kaitse müra ja vibratsiooni eest	0	3 813	65	0	0	0	0	<i>Noise and vibration abatement</i>
Bioloogilise mitmekesisuse ja maastiku kaitse	0	0	18	0	0	0	0	<i>Protection of biodiversity and landscapes</i>
Muu keskkonnakaitsetegevus	56	0	195	0	0	0	0	<i>Other environmental protection activities</i>
Töötlev tööstus	69 273	122 916	83 960	197 898	39 736	54 181	327	<i>Manufacturing</i>
Välisõhu ja kliima kaitse	27 278	42 364	7 420	3 171	8 982	508	31	<i>Protection of ambient air and climate</i>
Heitveekäitlus	19 468	60	41 379	88 116	17 190	603	0	<i>Wastewater management</i>
Jäätmekäitlus	12 401	74 435	32 190	105 648	13 344	53 070	296	<i>Waste management</i>
Pinnase ning põhja- ja pinnavee kaitse	8 638	269	1 184	328	220	0	0	<i>Protection and remediation of soil, groundwater and surface water</i>
Bioloogilise mitmekesisuse ja maastiku kaitse	0	0	30	24	0	0	0	<i>Protection of biodiversity and landscapes</i>
Kaitse müra ja vibratsiooni eest	503	3 593	25	93	0	0	0	<i>Noise and vibration abatement</i>
Kaitse radiatsiooni eest	0	2 195	0	201	0	0	0	<i>Protection against radiation</i>
Muu keskkonnakaitsetegevus	733	0	1 639	309	0	0	0	<i>Other environmental protection activities</i>
Teadus- ja arendustegevus	252	0	93	8	0	0	0	<i>Research and development</i>
toiduainete ja jookide tootmine	19 947	106	26 712	99 016	10 453	11 296	46	<i>manufacture of food products and beverages</i>
välisõhu ja kliima kaitse	1 196	106	72	70	312	0	0	<i>protection of ambient air and climate</i>
heitveekäitlus	15 745	0	17 036	34 883	10 112	271	0	<i>wastewater management</i>
jäätmekäitlus	2 974	0	9 491	63 852	11	11 025	46	<i>waste management</i>

Keskkonnakaitsele mittespetsialiseerunud ettevõtete keskkonnakaitsekulud ja -tulud tegevusvaldkonna järgi, 2002

Environmental protection expenditure and revenue of not specialised enterprises by environmental protection activity, 2002

(tuhat krooni — *thousand kroons*)

Järg — *Cont.*

Ettevõtte tegevusala, keskkonnakaitse tegevusvaldkond	Investeeringud		Jooksevkulud			Tulud keskkonnakaitse kõrvalsaaduste müügist	Subsiidiumid ja toetused	<i>Economic activity of enterprise, environmental protection activity</i>
	keskkonnakaitsevahenditesse	tootmisprotsessi muutmiseks	sisemised jooksevkulud	maksed	saastetasu			
<i>end-of-pipe installations</i>	<i>integrated technologies</i>	<i>in-house spending</i>	<i>payments</i>	<i>pollution charge</i>				
pinnase ning põhja- ja pinnavee kaitse	32	0	68	183	18	0	0	<i>protection and remediation of soil, groundwater and surface water</i>
kaitse müra ja vibratsiooni eest	0	0	8	28	0	0	0	<i>noise and vibration abatement</i>
muu keskkonnakaitsetegevus	0	0	37	0	0	0	0	<i>other environmental protection activities</i>
tekstiilitööstus	7 477	59	7 144	22 671	1 228	19	0	<i>manufacture of textiles</i>
välisõhu ja kliima kaitse	6 441	59	166	0	15	0	0	<i>protection of ambient air and climate</i>
heitveekäitlus	697	0	4 979	21 534	1 182	0	0	<i>wastewater management</i>
jäätmekäitlus	0	0	1 686	1 136	31	19	0	<i>waste management</i>
pinnase ning põhja- ja pinnavee kaitse	339	0	311	1	0	0	0	<i>protection and remediation of soil, groundwater and surface water</i>
kaitse müra ja vibratsiooni eest	0	0	2	0	0	0	0	<i>noise and vibration abatement</i>
rõivatootmine	0	0	1 360	7 544	15	5	0	<i>manufacture of wearing apparel</i>
heitveekäitlus	0	0	644	6 428	12	0	0	<i>wastewater management</i>
jäätmekäitlus	0	0	716	1 116	3	5	0	<i>waste management</i>
naha töötlemine ja nahktoodete tootmine	57	2	127	1 116	50	0	0	<i>tanning and dressing of leather</i>
välisõhu ja kliima kaitse	0	2	7	7	49	0	0	<i>protection of ambient air and climate</i>
heitveekäitlus	22	0	61	475	1	0	0	<i>wastewater management</i>
jäätmekäitlus	0	0	59	634	0	0	0	<i>waste management</i>
teadus- ja arendustegevus	35	0	0	0	0	0	0	<i>research and development</i>
puidu töötlemine ja puittoodete tootmine	15 142	10	6 341	2 373	4 461	30 161	31	<i>manufacture of wood and wood products</i>
välisõhu ja kliima kaitse	7 861	10	144	133	4 407	62	31	<i>protection of ambient air and climate</i>
heitveekäitlus	4	0	1 771	750	19	0	0	<i>wastewater management</i>
jäätmekäitlus	6 891	0	4 343	1 419	25	30 099	0	<i>waste management</i>
pinnase ning põhja- ja pinnavee kaitse	0	0	83	21	10	0	0	<i>protection and remediation of soil, groundwater and surface water</i>

Keskkonnakaitsele mittespetsialiseerunud ettevõtete keskkonnakaitsekulud ja -tulud tegevusvaldkonna järgi, 2002

Environmental protection expenditure and revenue of not specialised enterprises by environmental protection activity, 2002

(tuhat krooni — thousand kroons)

Järg — Cont.

Ettevõtte tegevusala, keskkonnakaitse tegevusvaldkond	Investeeringud		Jooksevkulud			Tulud keskkonnakaitse kõrvalsaaduste müügist	Subsiidiumid ja toetused	<i>Economic activity of enterprise, environmental protection activity</i>
	keskkonnakaitsevahenditesse	tootmisprotsessi muutmiseks	sisemised jooksevkulud	maksed	saastetasu			
<i>end-of-pipe installations</i>	<i>integrated technologies</i>	<i>in-house spending</i>	<i>payments</i>	<i>pollution charge</i>				
kaitse müra ja vibratsiooni eest	386	0	0	50	0	0	0	<i>noise and vibration abatement</i>
paberimassi, paberi ja pabertoodete tootmine	1 392	65 943	10 502	26	1 709	0	0	<i>manufacture of pulp, paper and paper products</i>
välisõhu ja kliima kaitse	1 392	0	186	0	39	0	0	<i>protection of ambient air and climate</i>
heitveekäitlus	0	0	6 926	13	858	0	0	<i>wastewater management</i>
jäätmekäitlus	0	65 943	3 390	13	812	0	0	<i>waste management</i>
kirjastamine ja trükindus	24	0	519	772	6	290	0	<i>publishing and printing</i>
välisõhu ja kliima kaitse	0	0	1	0	5	0	0	<i>protection of ambient air and climate</i>
heitveekäitlus	0	0	18	183	0	0	0	<i>wastewater management</i>
jäätmekäitlus	24	0	500	589	1	290	0	<i>waste management</i>
puhastatud põlevkivitoodete tootmine	1 124	5 037	747	28 867	12 449	0	0	<i>production of purified oil-shale products</i>
välisõhu ja kliima kaitse	0	0	584	0	1 807	0	0	<i>protection of ambient air and climate</i>
heitveekäitlus	0	0	138	7 382	213	0	0	<i>wastewater management</i>
jäätmekäitlus	478	5 037	25	21 485	10 429	0	0	<i>waste management</i>
muu keskkonnakaitsetegevus	646	0	0	0	0	0	0	<i>other environmental protection activities</i>
kemikaalide ja keemiatoodete tootmine	12 201	12 322	8 501	4 980	4 129	356	250	<i>manufacture of chemicals and chemical products</i>
välisõhu ja kliima kaitse	3 494	9 955	1 868	0	82	0	0	<i>protection of ambient air and climate</i>
heitveekäitlus	2 398	0	5 815	3 318	3 421	332	0	<i>wastewater management</i>
jäätmekäitlus	785	172	603	1 418	626	24	250	<i>waste management</i>
pinnase ning põhja- ja pinnavee kaitse	5 183	0	189	0	0	0	0	<i>protection and remediation of soil, groundwater and surface water</i>
kaitse müra ja vibratsiooni eest	37	0	1	8	0	0	0	<i>noise and vibration abatement</i>
kaitse radiatsiooni eest	0	2 195	0	168	0	0	0	<i>protection against radiation</i>
teadus- ja arendustegevus	217	0	0	8	0	0	0	<i>research and development</i>

Keskkonnakaitsele mittespetsialiseerunud ettevõtete keskkonnakaitsekulud ja -tulud tegevusvaldkonna järgi, 2002

Environmental protection expenditure and revenue of not specialised enterprises by environmental protection activity, 2002

(tuhat krooni — *thousand kroons*)

Järg — *Cont.*

Ettevõtte tegevusala, keskkonnakaitse tegevusvaldkond	Investeeringud		Jooksevkulud			Tulud keskkonnakaitse kõrvalsaaduste müügist	Subsiidiumid ja toetused	<i>Economic activity of enterprise, environmental protection activity</i>
	keskkonnakaitsevahenditesse	tootmisprotsessi muutmiseks	sisemised jooksevkulud	maksed	saastetasu			
<i>end-of-pipe installations</i>	<i>integrated technologies</i>	<i>in-house spending</i>	<i>payments</i>	<i>pollution charge</i>				
muu keskkonnakaitsetegevus	87	0	25	60	0	0	0	<i>other environmental protection activities</i>
kummi- ja plasttoodete tootmine	305	0	591	1 558	38	84	0	<i>manufacture of rubber and plastic products</i>
välisõhu ja kliima kaitse	0	0	0	6	31	0	0	<i>protection of ambient air and climate</i>
heitveekäitlus	305	0	214	298	6	0	0	<i>wastewater management</i>
jäätmekäitlus	0	0	338	1 254	1	84	0	<i>waste management</i>
muu keskkonnakaitsetegevus	0	0	39	0	0	0	0	<i>other environmental protection activities</i>
muude mitte-metallsetest mineraalidest toodete tootmine	5 807	34 602	10 662	7 779	1 670	2 665	0	<i>manufacture of other non-metallic mineral products</i>
välisõhu ja kliima kaitse	2 429	28 273	3 040	1 697	492	0	0	<i>protection of ambient air and climate</i>
heitveekäitlus	154	0	370	2 501	395	0	0	<i>wastewater management</i>
jäätmekäitlus	95	2 736	6 098	3 469	591	2 665	0	<i>waste management</i>
pinnase ning põhja- ja pinnavee kaitse	3 049	0	12	35	192	0	0	<i>protection and remediation of soil, groundwater and surface water</i>
kaitse müra ja vibratsiooni eest	80	3 593	6	7	0	0	0	<i>noise and vibration abatement</i>
bioloogilise mitmekesisuse ja maastiku kaitse	0	0	30	24	0	0	0	<i>protection of biodiversity and landscapes</i>
muu keskkonnakaitsetegevus	0	0	1 106	46	0	0	0	<i>other environmental protection activities</i>
metallitootmine	0	0	0	125	7	0	0	<i>manufacture of metals</i>
välisõhu ja kliima kaitse	0	0	0	0	7	0	0	<i>protection of ambient air and climate</i>
heitveekäitlus	0	0	0	41	0	0	0	<i>wastewater management</i>
jäätmekäitlus	0	0	0	84	0	0	0	<i>waste management</i>
metalltoodete tootmine, v.a masinad ja seadmed	325	3 626	1 961	2 746	2 184	2 400	0	<i>manufacture of metallic products (unless machinery and equipment)</i>
välisõhu ja kliima kaitse	185	3 266	16	313	1 117	432	0	<i>protection of ambient air and climate</i>

Keskkonnakaitsele mittespetsialiseerunud ettevõtete keskkonnakaitsekulud ja -tulud keskkonnakaitse tegevusvaldkonna järgi, 2002

Environmental protection expenditure and revenue of not specialised enterprises by environmental protection activity, 2002

(tuhat krooni — *thousand kroons*)

Järg — *Cont.*

Ettevõtte tegevusala, keskkonnakaitse tegevusvaldkond	Investeeringud		Jooksevkulud			Tulud keskkonnakaitse kõrvalsaaduste müügist	Subsiidiumid ja toetused	<i>Economic activity of enterprise, environmental protection activity</i>
	keskkonnakaitsevahenditesse	tootmisprotsessi muutmiseks	sisemised jooksevkulud	maksud	saastetasu			
	<i>Investments end-of-pipe installations</i>	<i>integrated technologies</i>	<i>Current expenditure in-house spending</i>	<i>payments</i>	<i>pollution charge</i>			
heitveekäitlus	0	60	796	985	414	0	0	<i>wastewater management</i>
jäätmekäitlus	140	300	1 111	1 439	653	1 968	0	<i>Waste management</i>
muu keskkonnakaitsetegevus	0	0	38	9	0	0	0	<i>Other environmental protection activities</i>
masinate ja seadmete tootmine	213	269	484	1 947	83	184	0	<i>manufacture of machinery and equipment</i>
välisõhu ja kliima kaitse	213	0	8	0	30	0	0	<i>protection of ambient air and climate</i>
heitveekäitlus	0	0	170	979	52	0	0	<i>wastewater management</i>
jäätmekäitlus	0	0	148	932	1	184	0	<i>waste management</i>
pinnase ning põhja- ja pinnavee kaitse	0	269	47	25	0	0	0	<i>Protection and remediation of soil, groundwater and surface water</i>
muu keskkonnakaitsetegevus	0	0	111	11	0	0	0	<i>other environmental protection activities</i>
muu tootmine	5 259	940	8 309	16 378	1 254	6 721	0	<i>other manufacture</i>
välisõhu ja kliima kaitse	4 067	693	1 328	945	589	14	0	<i>protection of ambient air and climate</i>
heitveekäitlus	143	0	2 441	8 346	505	0	0	<i>wastewater management</i>
jäätmekäitlus	1 014	247	3 682	6 808	160	6 707	0	<i>waste management</i>
pinnase ning põhja- ja pinnavee kaitse	35	0	474	63	0	0	0	<i>protection and remediation of soil, groundwater and surface water</i>
kaitse müra ja vibratsiooni eest	0	0	8	0	0	0	0	<i>noise and vibration abatement</i>
kaitse radiatsiooni eest	0	0	0	33	0	0	0	<i>protection against radiation</i>
teadus- ja arendustegevus	0	0	93	0	0	0	0	<i>research and development</i>
muu keskkonnakaitsetegevus	0	0	283	183	0	0	0	<i>other environmental protection activities</i>
Elektrienergia-, gaasi-, auru- ja kuumaveevarustus	143 833	82 396	44 379	14 803	188 639	3 388	4 950	<i>Electricity, gas, steam and hot water supply</i>
Välisõhu ja kliima kaitse	87 576	81 438	5 562	22	93 344	0	3 276	<i>Protection of ambient air and climate</i>
Heitveekäitlus	17 425	958	13 017	7 782	5 473	3 013	0	<i>Wastewater management</i>
Jäätmekäitlus	28 694	0	10 186	6 855	89 818	375	0	<i>Waste management</i>

Keskkonnakaitsele mittespetsialiseerunud ettevõtete keskkonnakaitsekulud ja -tulud tegevusvaldkonna järgi, 2002

Environmental protection expenditure and revenue of not specialised enterprises by environmental protection activity, 2002

(tuhat krooni — thousand kroons)

Järg — Cont.

Ettevõtte tegevusala, keskkonnakaitse tegevusvaldkond	Investeeringud		Jooksevkulud			Tulud keskkonnakaitse kõrvalsaaduste müügist	Subsiidiumid ja toetused	<i>Economic activity of enterprise, environmental protection activity</i>
	keskkonnakaitsevahenditesse	tootmisprotsessi muutmiseks	sisemised jooksevkulud	maksud	saastetasu			
	<i>Investments</i>		<i>Current expenditure</i>					
<i>end-of-pipe installations</i>	<i>integrated technologies</i>	<i>in-house spending</i>	<i>payments</i>	<i>pollution charge</i>				
Pinnase ning põhja- ja pinnavee kaitse	10 138	0	15 228	113	4	0	1 674	<i>Protection and remediation of soil, groundwater and surface water</i>
Kaitse müra ja vibratsiooni eest	0	0	0	8	0	0	0	<i>Noise and vibration abatement</i>
Bioloogilise mitmekesisuse ja maastiku kaitse	0	0	130	0	0	0	0	<i>Protection of biodiversity and landscapes</i>
Kaitse radiatsiooni eest	0	0	0	1	0	0	0	<i>Protection against radiation</i>
Teadus- ja arendustegevus	0	0	94	0	0	0	0	<i>Research and development</i>
Muu keskkonnakaitsetegevus	0	0	162	22	0	0	0	<i>Other environmental protection activities</i>
Ehitus	5 095	0	8 716	25 107	957	6 941	0	<i>Construction</i>
Välisõhu ja kliima kaitse	3 100	0	273	27	53	0	0	<i>Protection of ambient air and climate</i>
Heitveekäitlus	101	0	94	1 605	32	0	0	<i>Wastewater management</i>
Jäätmekäitlus	7	0	7 769	23 267	872	6 941	0	<i>Waste management</i>
Pinnase ning põhja- ja pinnavee kaitse	1 872	0	0	3	0	0	0	<i>Protection and remediation of soil, groundwater and surface water</i>
Kaitse müra ja vibratsiooni eest	0	0	8	40	0	0	0	<i>Noise and vibration abatement</i>
Bioloogilise mitmekesisuse ja maastiku kaitse	0	0	54	0	0	0	0	<i>Protection of biodiversity and landscapes</i>
Muu keskkonnakaitsetegevus	15	0	518	165	0	0	0	<i>Other environmental protection activities</i>
Mootorsõidukite müük, hooldus ja remont; mootorikütuse jaemüük	182	0	2 201	5 115	1 188	71	0	<i>Sale, maintenance and repair of motor vehicles; retail of automotive fuel</i>
Välisõhu ja kliima kaitse	0	0	0	0	11	0	0	<i>Protection of ambient air and climate</i>
Heitveekäitlus	104	0	69	2 019	1 150	0	0	<i>Wastewater management</i>
Jäätmekäitlus	78	0	2 098	3 061	0	0	0	<i>Waste management</i>
Pinnase ning põhja- ja pinnavee kaitse	0	0	34	35	26	0	0	<i>Protection and remediation of soil, groundwater and surface water</i>

Keskkonnakaitsele mittespetsialiseerunud ettevõtete keskkonnakaitsekulud ja -tulud
tegevusvaldkonna järgi, 2002
Environmental protection expenditure and revenue of not specialised enterprises by environmental
protection activity, 2002
(tuhat krooni — thousand kroons)

Järg — Cont.

Ettevõtte tegevusala, keskkonnakaitse tegevusvaldkond	Investeeringud		Jooksevkulud			Tulud kesk- konnakaitse kõrvalsaaduste müügist	Subsiidiu- mid ja toetused	<i>Economic activity of enterprise, environmental protection activity</i>
	keskkonna- kaitseva- henditesse	tootmis- protsessi muutmi- seks	sisemised jooksev- kulud	maksud	saaste- tasu			
	<i>Investments</i> <i>end-of-pipe</i> <i>installa- tions</i>	<i>integra- ted</i> <i>techno- logies</i>	<i>Current expenditure</i> <i>in-house</i> <i>spending</i>	<i>payments</i>	<i>pollution</i> <i>charge</i>			
Muu keskkonna- kaitsetegevus	0	0	0	0	0	71	0	<i>Other environmental protection activities</i>
Transport	6 896	223	3 392	21 991	161	7 640	840	<i>Transport</i>
Välisõhu ja kliima kaitse	2 429	127	0	0	5	0	0	<i>Protection of ambient air and climate</i>
Heitveekäitlus	983	32	332	4 147	117	92	0	<i>Wastewater management</i>
Jäätmekäitlus	264	0	737	16 996	15	7 548	0	<i>Waste management</i>
Pinnase ning põhja- ja pinnavee kaitse	2 884	64	978	848	24	0	840	<i>Protection and remediation of soil, groundwater and surface water</i>
Kaitse müra ja vibratsiooni eest	336	0	1 345	0	0	0	0	<i>Noise and vibration abatement</i>
Transpordi abitegevused; laondus	17 377	4 114	7 991	4 079	1 013	4 366	1 246	<i>Supporting transport activities; storage</i>
Välisõhu ja kliima kaitse	3 514	4 114	541	166	580	0	0	<i>Protection of ambient air and climate</i>
Heitveekäitlus	2 313	0	1 532	1 165	312	0	0	<i>Wastewater management</i>
Jäätmekäitlus	0	0	4 738	2 676	121	4 366	0	<i>Waste management</i>
Pinnase ning põhja- ja pinnavee kaitse	10 304	0	466	50	0	0	0	<i>Protection and remediation of soil, groundwater and surface water</i>
Kaitse müra ja vibratsiooni eest	1 246	0	0	3	0	0	1 246	<i>Noise and vibration abatement</i>
Teadus- ja arendustegevus	0	0	128	0	0	0	0	<i>Research and development</i>
Muu keskkonna- kaitsetegevus	0	0	586	19	0	0	0	<i>Other environmental protection activities</i>
KOKKU	256 458	220 323	171 201	282 106	245 103	97 472	9 199	<i>TOTAL</i>

Keskkonnakaitsele spetsialiseerunud ettevõtete keskkonnakaitsekulud ja -tulud
tegevusvaldkonna järgi, 2002

*Environmental protection expenditure and revenue of specialised producers of environmental
services by environmental protection activity, 2002*

(tuhat krooni — thousand kroons)

Keskkonnakaitse tegevusvaldkond	Inves- teeringud	Jooksevkulud			Tulu keskkon- nakaitse- tegevusest	Tulu keskkon- nakaitse kõrval- saaduste müügist	Subsiidiu- mid ja toetused	<i>Environmental protection activity</i>
		sisemised jooksev- kulud	maksud saaste- tasu	saaste- tasu				
	<i>Invest- ments</i>	<i>Current expenditure</i>			<i>Receipts from environ- mental protection activity</i>	<i>Receipts from recovered materials</i>	<i>Subsidies and benefits</i>	
		<i>in-house spending</i>	<i>pay- ments</i>	<i>pollution charge</i>				
Teisene töötlus	0	114 424	11	0	130 574	0	0	Recycling
Jäätmekäitlus	0	114 424	2	0	130 574	0	0	Waste management
Muu keskkonna- kaitsetegevus	0	0	9	0	0	0	0	Other environmental protection activities
Keskkonnakahjustuste analüüs, keskkonna- kaitse projekteerimine	2 666	5 719	1 256	0	10 439	0	2 065	Analysis of environmental damages, design of environmental protection
Välisõhu ja kliima kaitse	1 054	2 236	845	0	2 853	0	1 297	Protection of ambient air and climate
Heitveekäitlus	844	2 352	0	0	6 056	0	0	Wastewater management
Pinnase ning põhja- ja pinnavee kaitse	768	424	283	0	707	0	768	Protection and reme-diation of soil, ground-water and surface water
Teadus- ja arendustegevus	0	80	0	0	80	0	0	Research and development
Muu keskkonna- kaitsetegevus	0	627	128	0	743	0	0	Other environmental protection activities
Jäätmekäitlus; tänavate korrashoid	47 589	177 229	20 201	4 143	169 373	0	14 181	Waste management; street care
Heitveekäitlus	88	1 624	5	240	1 302	0	0	Wastewater management
Jäätmekäitlus	47 501	175 594	20 187	3 903	163 194	0	14 181	Waste management
Pinnase ning põhja- ja pinnavee kaitse	0	11	0	0	0	0	0	Protection and reme-diation of soil, ground-water and surface water
Muu keskkonna- kaitsetegevus	0	0	9	0	4 877	0	0	Other environmental protection activities
Heitveekäitlus	181 236	239 887	25 922	6 362	50 806	0	7 772	Wastewater collection and purification
Välisõhu ja kliima kaitse	6 241	47	7	25	0	0	0	Protection of ambient air and climate
Heitveekäitlus	164 862	239 397	23188	5962	49 375	0	7 772	Wastewater management
Jäätmekäitlus	1 799	266	1 891	350	1 117	0	0	Waste management
Pinnase ning põhja- ja pinnavee kaitse	32	177	836	25	314	0	0	Protection and reme-diation of soil, ground-water and surface water
Bioloogilise mitmekesisuse kaitse	2 232	0	0	0	0	0	0	Protection of biodiversity and landscapes
Teadus- ja arendustegevus	52	0	0	0	0	0	0	Research and development

Keskkonnakaitsele spetsialiseerunud ettevõtete keskkonnakaitsekulud ja -tulud tegevusvaldkonna järgi, 2002

Environmental protection expenditure and revenue of specialised producers of environmental services by environmental protection activity, 2002

(tuhat krooni — thousand kroons)

Järg — Cont.

Keskkonnakaitse tegevusvaldkond	Inves-teeringud	Jooksevkulud			Tulu keskkonnakaitsetegevusest	Tulu keskkonnakaitse kõrvalsaaduste müügist	Subsiidiumid ja toetused	<i>Environmental protection activity</i>
		sisemised jooksevkulud	maksud	saaste-asu				
	<i>Investments</i>	<i>Current expenditure</i>			<i>Receipts from environmental protection activity</i>	<i>Receipts from recovered materials</i>	<i>Subsidies and benefits</i>	
		<i>in-house spending</i>	<i>pay-ments</i>	<i>pollution charge</i>				
Muu keskkonnakaitsetegevus	6 018	0	0	0	0	0	0	<i>Other environmental protection activities</i>
Looduskaitsealade tegevus	1 542	22 874	354	1	197	0	4 358	<i>Activity of natural parks</i>
Heitveekäitlus	0	297	6	1	0	0	0	<i>Wastewater management</i>
Jäätmekäitlus	918	523	7	0	0	0	166	<i>Waste management</i>
Bioloogilise mitmekesisuse kaitse	550	15 393	0	0	84	0	3 909	<i>Protection of biodiversity and landscapes</i>
Teadus- ja arendustegevus	29	475	80	0	0	0	86	<i>Research and development</i>
Muu keskkonnakaitsetegevus	45	6 186	261	0	113	0	197	<i>Other environmental protection activities</i>
Jäätmete ja jääkide hulgamüük	59	9 190	84	0	9 794	0	0	<i>Wholesale of wastes and residuals</i>
Välisõhu ja kliima kaitse	0	0	6	0	0	0	0	<i>Protection of ambient air and climate</i>
Jäätmekäitlus	59	9 190	78	0	9 794	0	0	<i>Waste management</i>
Keskkonnakaitse kõrvaltegevusalag a ettevõtted	1 386	1 997	348	2 922	2 226	2 765	450	<i>Enterprises with environmental protection as secondary activity</i>
Välisõhu ja kliima kaitse	0	0	0	0	1	0	0	<i>Protection of ambient air and climate</i>
Heitveekäitlus	729	230	8	1 083	276	1 161	450	<i>Wastewater management</i>
Jäätmekäitlus	657	1 767	340	185	1 946	0	0	<i>Waste management</i>
Pinnase ning põhja- ja pinnavee kaitse	0	0	0	0	3	0	0	<i>Protection and remediation of soil, ground-water and surface water</i>
Bioloogilise mitmekesisuse kaitse	0	0	0	1 654	0	1 604	0	<i>Protection of biodiversity and landscapes</i>
KOKKU	234 478	571 320	48 176	13 428	373 409	2 765	28 826	<i>TOTAL</i>

MÄRKIDE SELETUS
EXPLANATION OF SYMBOLS

- nähtust ei esinenud
magnitude nil

- 0 näitaja väärtus väiksem kui pool kasutatud mõõtühikust
magnitude less than half of the unit employed

Koostanud Eda Grüner (eda.gryner@stat.ee, tel 6259 307)
Toimetanud Maie Koorep (maie.koorep@stat.ee, tel 6113 778)
Inglise keel: Elina Härsing (elina.harsing@stat.ee, tel 6259 311)
Veebruar 2004

Compiled by Eda Grüner (eda.gryner@stat.ee, tel +372 6259 307)
Edited by Maie Koorep (maie.koorep@stat.ee, tel +372 6113 778)
English by Elina Härsing (elina.harsing@stat.ee, tel +372 6259 311)
February 2004